

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ГЛАСНИК ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ • БРОЈ 2, ЈУ.ИИ 2003. • ЦИЈЕНА 8 КН

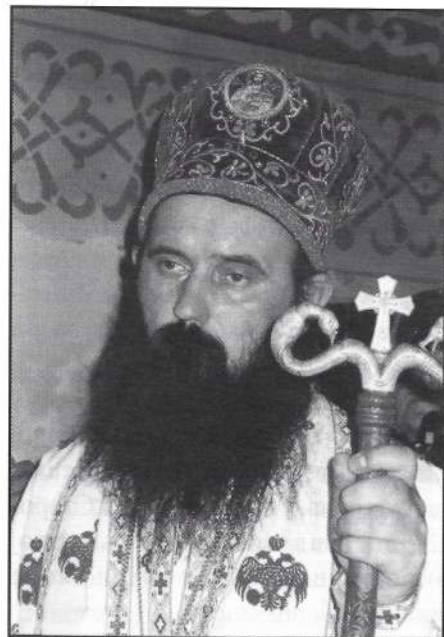
КАТЕДРАЛНИ ХРАМ ВАВЕДЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ПЛАШКОМ

**Изјава Његовој Преосвешћенстви Г.Г. Фотија,
Епископа далматинској и Администратора Горњокарловачкој**

Повратак православних Срба у Републику Хрватску

Коментаришући одлуку Владе Републике Хрватске о позиву изгнаним Србима са територије Републике Хрватске, да се врате у своју домовину, где ће им Влада Републике Хрватске гарантовати адекватан смештај и нормалан живот, Његово Преосвештенство Епископ далматински и администратор горњокарловачки г.г. Фотије је између осталог рекао:

Ми се радујемо оваквој одлуци и овако одлучном ставу Владе Републике Хрватске, која гарантује несметан повратак избеглих православних Срба са територије Републике Хрватске то јест, конкретно са територија наших епархија далматинске и горњокарловачке. Ми то видимо као знак Воље и Правде Божије, и као Црква се непрестано молимо за то. Надамо се, да ће овај пут заиста, овај глас наде, допрети до ушију и срца нашег избеглог православног народа са ових подручја, те да ће они слободно и као уважавани грађани Републике Хрватске, моћи да се врате и да наставе да живе на земљи коју им је Бог дао, наравно у љубави и добросуседским односима са свим људима, са којима су до јуче у миру и хришћанској толеранцији живели.

Свети Сава Горњокарловачки,
Гласник Епархије Горњокарловачке излази благословом
Његовој Преосвешћенстви Г.Г. Фотија,
Епископа далматинској и Администратора
Горњокарловачкој.

Издавач:

Православна Епархија Горњокарловачка

в.д. главног и одговорног уредника:

јереј Душко Спасојевић, парох карловачки

Уреднички колегиј:

Игуман Данило (Љубошина), протојереј-ставрофор Мићо
Косић, протојереј Јеленко Стојановић, јереј Милош
Орељ, г. Ђорђе Илић и г. Зоран Живковић

Графички уредник:

Љубомир М. Кокошар

Адреса уредништва:

ул. Радићева 14

47000 Карловац тел. +385 / 98 18 20 770, тел/факс:
+385/47 41 15 06

Е-mail:

glasnik@eparhija-gornjokarlovacka.hr

Штампа:

Сканер студио д.о.о.

Стубичка 49, 10000 Загреб

Садржај:

Суштина хришћанства	4
Хришћанство је религија опита	7
Епископ Симеон:	
Проповјед на Петровдан 1976.	9
Владика Атанасије (Јефтић):	
О крсној слави	11

Фелтони:

Житије Св. Николаја охридског и жичког	13
Архијереји Епархије горњокарловачке	15
Културна баштина Епархије	17
Владика Иринеј (Буловић):	
О рапном posjetu R.Hrvatskoj	19

Из наших парохија:

Јубилеј о. Милоша Ореља	20
Доњи Лапац	23
«Црква Ружица» Кореница	24
Парохија коларићко-војничка	25
Петриња	26
Сењ	27

Представљамо вам нове књиге:

«Перој српско село у Истри»	28
«Православна општина у Ријеци»	29

Суштина хришћанства

1. Хришћанство Богооткривена религија

Од свих свјетских религија, једино се у хришћанству сусрећемо са истинским пророштвима и чудима, као и бројним унутрашњим и спољашњим показатељима, који говоре о хришћанству као о богооткривеној религији. Хришћанство, као једина, истинска, богооткривена религија, дјели се на Стари и Нови Завјет, али истовремено чини и једну органску цјелину у којој је представљен развој Божанског домостроја спасења људског рода. Разлика између Старог и Новог Завјета није у њиховој природи, већ у степену њихове пуноће и савршености.

Откровење Старог Завјета претходи откровењу Новог Завјета, исто тако као што припрема претходи изведби, као што обећање претходи његовом испуњавању, и као што символ претходи слици. Циљ старозавјетног откровења јесте припрема људског рода за прихватање једног вишег, хришћанског откровења. О томе су говорили и старозавјетни пророци, који су најављивали долазак Месије Који ће људима Сам објавити Нови Завјет (Јер. 31,31-35).

Докази који свједоче о хришћанству као о богооткривеној религији су толико бројни и различити, да могу да одговоре на сва питања и захтјеве људи најразличитијих опредјељења, начина мишљења и особина, само уколико они искрено трагају за Истином.

2. Религија старог завјета

Бог је изабрао јеврејски народ и њему се најпре открио. То значи да је овема народу много тога дато, али се зато од њега највише и тражи. Међутим, старозавјетно откровење није било коначно, већ је представљао само припрему у историји Божанског домостроја спасења

људског рода. Временом је ово откровење испунило своју намјену: богооткривене истине су се постепено откривале, како би достигле свој циљ - припрему васцјелог људског рода за примање узвишенијег и савршенијег хришћанског откровења. Откровење Старог Завјета догодило се у оно доба људске историје када ни јеврејски, ни други народи свјета нису били спремни за примање узвишених истина хришћанског откровења. Из тога разлога, оне (истине, прим. прев.) су се откривале постепено и у одређеној мјери.

3. Природа религије Старог завјета (Корјени хришћанства)

Најприје треба напоменути да је старозавјетна религија моно-

теистичка, што је јасно одваја од свих осталих природних религија које су одувјек, у мањој или већој мјери, садржавале елементе политеизма, пантеизма, чак и атеизма.

У Светом Писму Старог Завјета, Бог је један (Понз. 4,39; 32,39), Он је првобитно и личносно Биће (Изл. 3,14-15). Од свих религијских и философских дефиниција Божанства, немогуће је пронаћи садржајно цјеловитију, дубљу, и формално краћу и јаснију формулу од Божанског самоодређења, датог Мојсију откровењем: **ЈА САМ ОНАЈ КОЈИ ЈЕСТЕ.**

И рече: тако ћеш казати синовима Израиљевим: КОЈИ ЈЕСТЕ, он ме посла к вама (Изл. 3,14).

То значи да је Бог вјечан и увијек-постојећи, али је Он истовремено и жива Личност - Ум. И Његови одабраници су призвани да служе Истини и творе добро зарад добробити цијелог људског рода.

Библијски монотеизам се јасно разликује од апстрактног монотеизма, по коме између Божанства, с једне стране, и свјета и човјека, с друге, лежи страхан амбис. Самим тим, и однос Бога и човјека је чисто спољашњи и механички (нпр. исламски монотеизам). Будући чисти теизам (схвата Бога не само као Творца васељене, већ и као Ум), библијски монотеизам се јасно разликује од свих деистичких представа о Богу - где је Бог само Творац свијета и закона, Који се даље не мјеша у живот бића које је створио.

Библијски монотеизам је изразито дубок и етичан. У складу са њим, Свемоћни, Свезнајући Творац васцијеле васељене, једини, стварни, лични Бог, Који закриљује свијет, истовремено је и сведобри Ум, праведни Судија, Који награђује праведнике. Њему се приписују не само апстрактне метафизичке особине, као што су вјечно постојање, свемоћност, свезнање, премудрост, свеприсутност, итд, већ и све савршености, које Стари Завјет сједињује у јединствено разумјевање светости. На тај начин је истовремено елиминисано поимање Бога као узрока зла, будући да Њему није својствена никаква етичка несавршеност.

Ниједна од древних паганских религија није достигла истинско познање светости Бога. Штавише, ова особина се није ни спомињала ни убрајала међу божанске. Чак и у персијској религији, која се сматра најморалнијом, Ормузд, који је донекле злог порекла, није пред-

стављен као биће потпуне моралне снаге. Такође, и у нерелигијском моралном систему будизма појам светости се и не спомиње.

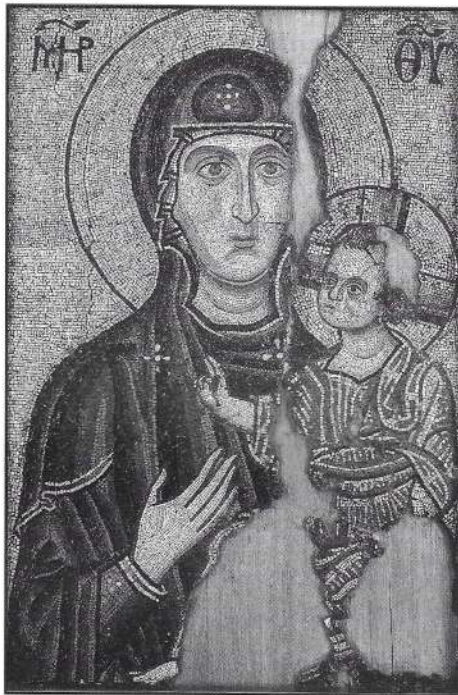
Дакле, једино се у старо-завјетној религији светост Бога разумјева у свој својој чистоти. Откуда, онда, та чистота, дубина и узвишеност учења старозавјетне религије? Религијске и философске представе Бога других народа, имале су натуралистичку и пантеистичку основу. Насупрот њима, попут усамљене горе у долини, издиже се Стари Завет, који својим узвишеним монотеизмом говори о светом, личном, стварном, свесавршеном, сведобром Богу - Творцу и Уму света. Оживотворено и лишено митолошких фантазија, старозавјетно учење представља непобитно чудо које се пројављује у сутон историје и већ самим тим потврђује своје Божанско порјекло.

Међутим, значајно је да је носилац ове беспоговорно бого-откривене религије, било једно мало, безначајно племе, неприметно међу великим и цивилизованим народима древног света. Упркос томе што је ово племе са свих страна било окружено паганством, коме је, као што то историја показује, и само инклинирало, ипак је доста напредовало у дубини, јасности, чистоти и савршености своје религије. Стога, само натприродно божанско откривење може да објасни ову историјску загонетку пред којом су се сви покушаји рационалистичког тумачења показали немоћни.

Библијско учење о стварању уско је повезано са узвишеним библијским учењем о Творцу свијета, а истовремено је далеко изнад свих учења осталих древних религија. Ниједна нама позната древна религија не даје задовољавајући одговор на питање стварања света. Неке од њих су природу прихватале као нешто вечно, те се човек сматрао само "цветом природе" (кинеска религија). У неким религијама природа је била симбол, а сва твар се сматрала за нешто зло (индијска религија). У неким је, пак, у погледу стварања доминирао антропоморфи-зам, што значи да се стварање и васцели

поредак приписивао боговима, који су се од човека разликовали само по степену савршености (религија древног медитеранског света).

Библијски одговор на питање стварања јасно се разликује од свих ових екстремних становишта. Свет је, по старозавјетној религији, творевина једног, личног, свемоћног, премудрог, сведоброг и светог Творца. Сам човек описан је као биће слободне воље, створено по Божијој слици и прилици, које је способно да Му се уподоби и које је по својој суштини бесмртно.

Старозавјетно учење о стварању много је развијеније од самог учења о Богу. Свето Писмо Старог Завета не почиње описом Божијег Бића, већ Његовим стваралачким делима и Његовим промишљањем о свету и човеку. У старозавјетном учењу се не спомиње потпуно откривење Божијег Бића, јер људски род тада није био спреман за такав сусрет: *Када се наврши пуноћа времена*, каже се у откривењу Новог Завета.

По мишљењу Светих Отаца, у Старом Завету, учење о Светој Тројици је скривено, како јеврејски народ не би помислио да постоји много богова. Тако је главни задатак старозавјетног откривења био да представи неопориво учење да је Бог један, док је суштина откривења Новог Завета била да представи Бога

кроз Свету Тројицу. Скривено учење о Светој Тројици открива се у помињању *Божијег Духа; Божијег Духа изнад воде; Ријечи Господње; неба које је утврђено Ријечју Господњом*.

Будући да оно садржи вечне и непроменљиве истине Божанског откривења, старозавјетно учење о стварању прихваћено је и у Новом Завету. Питање порекла света је питање које превазилази човекове природне, спознајне способности, те га зато није решила ни философија ни наука. Човек живи у природи и по законима природе. Он може да је проучава и открива, али не и да ствара већ постојеће природне законе. Међутим, човек својим спознајним способностима не може да појми како је створена природа и њени закони. Ово питање је или нерешиво, или може да се реши само кроз откривење дато у Старом Завету.

4. Библијско учење о стварању

Библијско учење о стварању свијета представља камен темељац цијелог старозавјетног учења о Богу и свијету који је Он створио. Основу овог учења чине идеје о стварању из ничега, о привремености света и о стварању човека у његовој простој савршености снагом Божије свемоћи.

Веома је значајна идеја да је Бог Својом стваралачком и сведобром силом створио свет ни из чега. Тиме је, по први пут, у јасном облику описано истинито учење о стварању, без икаквог удела пантеизма, дуализма, натурализма и материјализма. Ова идеја, пре свега, одбацује представу о свету насталом из божанске твари, као и представу о Творцу, Кома је за стварање света била потребна већ постојећа материја. Тако је коначно искључена и претпоставка о постојању некакве додатне снаге, потребне Богу за стварање. Другим речима, уклонивши свако погрешно схватање стварања света, ово библијско учење даје јасну и коначну потврду самог стварања. Истинска природа Бога као сведоброг и бескрајног Бића, појмљива је само кроз стварање света ни из чега, јер се једино на тај

начин изражава врлина Божанске природе. Овакав начин стварања карактеристичан је једино за Бога као апсолутно биће. Само апсолутни и бескрајни узрок може да побуди постојање из непостојања. Сва учења која одбацују идеју стварања ни из чега не схватају правилно постојаност и безграничност апсолутног божанског Бића. Божански чин стварања света не може да се мери ни са једним делом својственим ограниченим бићима. Могућност стварања ни из чега произилази из непојмљиве свемогуће силе Божије.

Такође, од огромног значаја је и идеја о привременом постојању света. Она не подразумева да Бог у вечности није имао савршену слику света, већ једино пориче вечно постојање материјализованог света. Исто тако, учење о стварању ни из чега, не пориче да је Бог створио свет Својом свемоћном силом, већ само пориче да је Бог створио свет из твари независне од Њега.

Свети Оци су говорили о стварању света као објективној реализацији вечне и божанске идеје,

произашле из вечности и остварене у времену. На пример, по мишљењу светог Григорија Богослова, Бог је из вечности промишљао о жељеном складу света створеног за добробит људског рода... Такође, Он је испитао свет који је створио, а који је за Њега одувек постојао. Следујући учењу Светих Отаца, питање везано за начин преношења савршене слике света у стваран облик постојања, решено је вером у свемоћ Божију.

Пантеисти и материјалисти се оштро супротстављају учењу о привременом постојању света, јер оно из основе нарушава њихове философске системе. Међутим, савремена наука све више верује у Божије стварање (Планк).

Поредак стварања, записан у првом поглављу књиге Постања, у потпуности се слаже са аутентичним закључцима природних наука, али библијско приповедање настанка света је веома кратко, без икаквих детаља, јер не намерава да буде уџбеник астрономије и геологије. Међутим, поредак стварања света, а нарочито наше планете, на коју приповедач углавном усмерава своју пажњу, у Библији је описан с тачношћу, непобитном са становишта истинских и озбиљних природњака.

Према библијском приповедању, стварању органског света на нашој планети претходило је стварање и формирање неорганске природе. Насупрот њој, органски свет се развијао постепено - појави животињског царства претходило је стварање биљног царства. У животињском царству, најпре су се појавили нижи и једноставнији организми (водене животиње и гмизавци), а затим развијенији и сложенији (птице и четвероножне животиње). На крају је, као круна самог стварања, створен човек.

Потребно је још напоменути да "дане" стварања треба схватити као засебне периоде, а не као дане у буквалном смислу те речи, јер је *један дан пред Господом као хиљада*

година, и хиљада година као један дан (Ш2.Пт. 3,8Б).

Бог је људско тело саздао из претходно створеног природног елемента - замљане прашине. Међутим, човеково оживотворење - стварање духа и ума - представља посебан чин божанског стварања.

Учени, светски признати природњаци, који су дубоко верујући људи, сведоче да је библијско учење о стварању, које је претходило појави наука, одолело зубу времена. Академик, професор Р. Е. Баер, руски научник, зоолог и антрополог, познат широм света, каже: "Из древних времена нам није остало ништа узвишеније од самог библијског учења о стварању." Ово учење је слично оценио и познати амерички природњак Досон. Поред тога, свима су позната достигнућа Њутна, Ломонсова, Пастера, Рентгена, Менделеејева, Павлова, Планка и осталих великих умова.

Проблем односа науке и Светог Писма, истакнут у XVIII и XIX веку, занемарен је у XX веку, што у суштини сведочи о великој кризи науке. Данас, пак, већина великих, светски признатих научника, брани Свето Писмо од напада плитких учењака-материјалиста. Као пример, навешћемо изузетну књигу инжињера Б. Глаголева,

Из Књиге:

Orthodox Apologetic Theology

By I. M. Andreyev

St. Herman of Alaska Brotherhood Press, 1995.

Епископ Симеон Злоковић (1911-1990)

Хришћанство је религија опита

(Дођи и види! Јов. I, 46)

У прву недељу поста, недељу Православља чита се Св. Јеванђеље (Јов. I, 46,) у којем је приказан Христов избор првих апостола. Ово зачало није случајно узето за Недељу Православља, јер оно баца светлост на оно суштинско у Јеванђељу, па и у Православљу као његовом историјском изазову.

Спаситељ бира своје ученике. Најпре Му прилазе Андреј и Јован, два генисаретска рибара. Прилазе некако одмах, без размишљања и предомисљаја, привучени личношћу Сина Божијег, оним што је Он у разговору изричавао а што је могло осетити чисто срце и смирен ум. Следећег дана сусреће се Спаситељ са Филипом. Сусрет кратак и још краћи позив: „Хајде за мном!“. Без поговора Филип му прилази. Сада долази оно најлепше и најкарактеристичније. Одмах по пристанку да следи Христа, Филип наилази на Натанаила. Казао му је да се сусрео са Христом из Назарета. Међутим Назарет није уживао глас доброг места, управо због тога Натанаило пун сумње рећи ће Филипу: „Зар може бити нешто добро из Назарета“. Филип кратко одговара: „Дођи и види!“ Није му рекао: Дођи да чујеш, не рече му: Објаснићу Ти, него једноставно: Дођи и види! Наилази кулминација догађаја. Сада се сам Христос сусреће са Натанилом, којег Натанаило није видео. Пошто га је Христос ословио, запрепаштени Натанаило пита Спаситеља: „Откуд ме познајеш!“ Христос му објашњава: „Пре него што те Филип позвао, видех те кад си био под смоквом“ (Јов. I, 43). Усхићен овим изненађењем, Натанаило из дубине свога уверења кличе Христу: *Рави (Учитељу), Ти си Син Божји, Ти си цар Израљев*“ (Јов. I, 49). После ове Натанаилове исповести, Господ открива своје најновијем апостолу да ће бити сведок и већих чуда од овога, да ће његов опит бити обогаћен и већим и тајанственијим искуствима. Догађај се завршава Спаситељевим речима Натанаилу и осталим

присутним: „Што ти казах да те видех под смоквом, зато верујеш? Видећеш веће од овога“. Затим Господ наставља „Заиста, заиста вам кажем: Видећете небо отворено и анђеле Божије где се пењу и силазе на Сина Човека“ (Јов. I, 50-51).

И тако је почело. Жива истина дотакла се чистог срца и смиреног ума и ови је препознаше. Из природе Истине коју је Господ требао откривати свету, јасно је зашто Спаситељ за своје ученике није изабрао учене и знатне, него рибаре, честите и смерне радне људе, које ништа у овој свету није могло учинити ни гордима ни оholима. Познато је да и најсуптилнија ученост лако подлеже гордости и лукавству, као и да знатно порекло подлаже оholости и надмености. Знамо из историје Цркве и из искуства свога времена да су Христа најпре одбацили књижевници и фарисеји и да то чине већином људи њиховог духа. Горди човек неће веру, јер гордост све зна па се она увек вере помало стиђи. Исто тако ни оholост никада неће до краја проникнути у тајне Царства Небеског.

Хришћанске истине, тајне неба и земље, како су виђене у Јеванђељу, нису исто што и тајне и истине овог материјалног света. Оне се другачије доживљавају и друкчије казују.

Нема тога проповедника, ма колико био уман и дубок који ће одушевити, ако иза његових речи не стоје вера у смирењу и љубав у доживљају. Док опет, смирена реч о Богу, ма била и букварски једноставна, плениће све људе од вере. Једно време живели смо у једном великом граду у коме су деловале две јурисдикције Руске заграничне цркве. У једној цркви често је проповедао један смирани средњовечни духовник, који је говорио букварски, једноставно али топло и некако исповеднички убедљиво. Он је пленио вернике. У једној капели у истом граду сваке недеље проповедао је један веома уман човек, црквени писац, припадник сифојанске заграничне јурисдикције. Говорио је вешто, умно, на како

Да се вратимо Јеванђељу. У Натанаилу Христос је препознао „Израљца у коме нама лукавства“ (Јов. I, 47) а у Христу духовно, Натанаило препознао је Сина Божијег. У светлости и чистоти срца, вера је опит, доживљај, једно живо унутрашње искуство, сазнање које радује и оплеменењује цело биће. Док се год човек не ослободи самог себе, свих наноса и налета света и сујете, никада неће бити дубок ни жив у вери. На то је мислио Спаситељ када је својим следбеницима и следбеницима Његовог Крста, препоручио да се „одрекну сами себе“. Спаситељ није тражио да негирамо сопствену личност. Напротив, Христос је захтевао да у себи нађемо правога себе, не себе у лукавствима овога света, него себе изворно човечног пред Богом и пред светом. Није случајно речено, да се Бог гордима противи а смиренима даје благодат (I Петрова, V, 5).

Вера се мора живети а она се не може живети ако нам се Бог због оholости противи, ако у злоћи срца свога живимо живот свој. Далеко смо од помисли да веру сведемо на осећање. Не, вера је област интегралне личности човекове. Хришћанство је вечна жива Истина дата духу човековом и уму и срцу и вољи његове личности. Од нас се тражи да и ум и срце буду изворно чисти. Чистота срца мора све да прожима, да би све способности људског духа нашле себе пред Богом у живој, чистој и нелицемерној вери.

И данас човек често настоји да истине вере сведе на област знања која може сваком бити приступачна, без обзира на нашу духовну предспрему. Као што виша знања из области емпиријског света траже солидну предспрему, тако и верске истине аподигтички захтевају одређену предспрему, не толико у основним знањима колико у основним моралним припремама. Нема те дијалектике која ће учинити верником некога који своје срце и свој ум није припремио за истине вере. Хришћанство је религија искупења. Нови Адам „умањео“ је себе, да би искупио гордост првога Адама, који је себе изгубио пред Богом, зато што је зажелио висину у гордости срца и ума. Није случајно казао Господ да ће само они који су чистог срца Бога видети. Апостоли

су све до Васкрсења, поготово пре Духова, још увек, мада изабрани од света, ипак били деца света који су чистом душом пришли ка Христу. Доживели су Га као Бога у искуству, у опиту у реалном људском животу. И они су Његове речи доживљавали као Истину у искуству као нешто што није било потребно друкчије доказивати него ли само речју која је њих просто пленила. Када су у тренутцима криза и искушења неки почели да напуштају прогањаног Христа, Он је упитао ученике: *“Да нећете и ви да идете?”*. За све њих одговара Петар: *“Господе коме да идемо? Ти имаш речи вечнога живота”* (Јов. VI, 67-69).

Хришћанске истине нити се искључиво доживљавају очима ума, нити се гледају само очима срца, нити им се може прићи само очима наде и жеља, него им се може прићи инегралном људском личношћу, морално зрелом за доживљавање духовних истина и лепота, духовно припремљеном за духовне висине које нуди и у које призива наука Христова. За апостоле Христос је био Истина која се види. Он је Живот који се јави а Његове речи су схватане као речи живота.

Велики духовници Цркве, који су Истину зрачили и речима и животом и понашањем, увек су најчвршће тврђаве вере. Они су и данас привлачнији од свега што Црква може да пружи вернику. Њихово помањкање узрок је немоћи Цркве да се посведочи пред лицем света. Није погрешно један од учитеља древне Цркве (Тертулијан), када је казао да је душа човекова по природи хришћанска (натуралитер Кристијана). На тој истини почива и избор апостола, снага прве Цркве и ширење Цркве у првим вековима када је она својим следбеницима могла да пружи унутрашњу радост и спољашњу патњу у исто време. Црква је освајала не новцем, не оружјем, не светским престижом, него снагом Истине која је зрачила из речи из понашања из укупног живота проповедника и следбеника Христових.

Све остале велике религије света биле су и остале у оквирима свакодневних људских потреба. Једне су нудиле светску мудрост, друге мир у контемплацији, треће силу и моћ на

овом а вечна уживања на другом свету. Једино Христос нуди Истину у опиту у искуству. Истину која се примала најрађе у вековима када је примање Христа значило унутрашњу радост а спољашњу патњу. Јеванђеље је Истина исписана на Крсту. Зато она открива све дубине и лепоте живота, осветљава пут до неба и износи на светлост дана чудесне истине и лепоте човекове душе, као истинске слике Божије. Истински доживљено и проживљено Јеванђеље може и малог, крајње непознатог човека да учини великаном Духа и проповедником речи живота.

Данас се у свету много говори о осавремењавању Цркве. Цркву неће осавременити ни црквена дипломатија, ни банке ни закладе, ни богаство ни сјај, него само мноштво примера оних који веру живе. Живе је и на предикаоници и на улици и у понашању и у укупним међуљудским односима. Живљена вера крчила је пут Цркви у временима крајње тешким, када је она страдала и од спољашњих и унутрашњих непријатеља. Живљена вера једино може оснажити Цркву данас. Она и без овога горе наведеног донекле може бити цењена и вољена, прихватана као нешто своје, ипак она неће имати снаге да мења свет, да у његов живот унесе квалитете који ће мењати начин живота код људи, као што квасац мења тесто, као што со даје укус храни.

Када је римски племић Петроније ушао у дом хришћанина Плуција, у том дому Петронија је задивила једна њему до тада непозната атмосфера. Осетио је да у том дому живи један нови свет па је

узвикнуо *“Како је различит ваш свет од света којим влада цар Нерон!”* (Кво вадис).

Живимо у времену великих духовних пометњи, великих противу-речности и краће великих духовних опасности по човека. И данашњи човек итекао воли истински доживљену реч Цркве. Његова је душа *“натуралитер Кристијана”* и у његовој души живе исти они чудесни закони по којима су Христу пришли Његови први следбеници. Данас стојимо пред вечним питањима света и живота, без обзира на висину и домете знања, без обзира на технику којом се он служи и на примењену математику којом је на десетине хиљада пута убрзао своје операције рачунања и проницања у материјални свет. Живимо у времену дубинске психологије и парапсихо-логије, пред којима се човек нашао збуњен оним шта све човек може и уме, када оживи све своје потиснуте духовне и умне снаге. Истина Христова дата је за све висине духа људског, за сва знања, за све нивое образовања. Вечне истине живота једнако су присутне и у низинама и у висинама наших светских искустава и знања.

Ово треба увек наглашавати. Свету је потребна жива и доживљена вера. Потребно је што више домова какав је био дом Аула Плуција, што више проповедника чије ће речи бити орошене снагом Духа, што више инстинског живота у љубави Христовој која себе нуди и која умањује људску патњу.

Свет је уморан од поплаве речи. Оно Хамлетово: Речи, речи, речи, онај протест против празнине и недоследности, онај вапај за истинским и доживљеним, данас је далеко више гласно и полугласно звучан у животу морално збуњеног човека. Ми у цркви морамо знати да су и нама предане *“речи живота”*. Неће поред нас сви баш сести као Марија из Витаније крај ногу Христових, али ако наше речи буду имале снагу *“речи живота”*, својом моралном снагом Црква ће помоћи свету. Милиони и милиони чекају да седну крај ногу Христових, жељни, жедни и гладни *“речи живота”* и само ће их у окриљу Цркве чути, јер их другде нема, ни у висинама знања без вере, ни у низинама без знања и без вере.

Епископ СИМЕОН (Злоковић)

Проповед на освећењу цркве у Личком Петровом селу На Петровдан, 1976.год.

ДРАГА БРАЋО И СЕСТРЕ

Дозволите ми да своју беседу на овај наш велики дан започнем с једним стихом који се пева на најрадоснији дан црквене године, на Ускрс. Он гласи *"Ко је велик као Бог наш, јер Ти си Бог који чиниш чуда!"*

Било је то пре дванајестак година. Ишао сам негде доле у источну Лику, да ли у Небљусе или доле према Србу, не сећам се тачно. Када смо се нашли пред Личким Петровим селом рекох, да навратимо до рушевина тамошње цркве, да видим и ту нашу жалост. Имао сам овде шта да видим. До пола врата била је гаревина помешана са камењем и малтером палог свода. Остали су били лукови храма а нагнута купола једва је држала искривљени крст. То је била слика тадашње пустоши. А данас? Ево, освећујемо цркву која више личи на какву градску цркву богатијих крајева, него ли на цркву једног малог места, какво је данас Личко Петрово село. Дакле, нико као Бог, који чини чуда!

Почело је то на Велики четвртак 1970.године. У Слуњ је тек био дошао млади парох о.Раде Савичић. А овде је живео и данас живи драги наш брат Дане Брдар, председник ЦО Личко Петрово село. Лицем на Велики четвртак он је окупио мноштво људи који су почистили цркву, заправо оно што је некад била црква. Када сам то чуо, одмах сам поручио да долазим на Петровдан да лично тамо служим. И тако је почело. Обнова ове цркве трајала је шест година. Њу данас краси иконостас Покровске цркве у Београду, поклон Његове Светости Патријарха српског Господина Германа. Кресе је и украси којом су њене зидове обогатили моји свештеници из намесништва

карловачког и личког, под сталном бригом о. Раде Савичића и брата Дане Брдара. Отац Раде је пуних шест година сваког лета овде радио, четрдесет километара од његовог Слуња. Никада се није потужио него је предано са својим верницима радио на обнови цркве.

Данас, с Божјом помоћи обависмо велико освећење цркве или трносање, како се још назива овај дивни и свечани обред.

Судбина ове цркве, драга браћо и сестре, слична је судбини Цркве Христове уопште, па сличи и ономе што су били у животу Свети апостоли Петар и Павле, којима је црква посвећена. И црква има своје успоне и своје падове као све у овоме свету, јер Црква има и нашу људску, земаљску компо-ненту, тако је она увек оно што смо ми збирно који ту Цркву представљамо и водимо. Црква је не само Божанска установа, него је и оно што смо ми у Њој, јер од нас су Њене кризе и Њене слабости, како у историји, тако и данас.

Ова црква је некако симбол и онога што су били у својим личностима и Свети апостоли Петар и Павле. Они симболизирају оно што је Црква у свим временима и оно што смо ми људи у тој Цркви увек, јуче и данас. Апостоли Петар и Павле били су посебне личности, нису случајно истакнуте и уздигнуте од самог Спаситеља. Цело време Спаситеље делатности на земљи, Петар је уз Христа са свим својим узвишеним одликама и људским слабостима. Са братом Андрејем, први је позван у збор Христових апостола. Опојна снага истине, његову чису душу привукла је Христу. Оставља дом и мреже и полази за Христом (Мат. 4, 16-19). Први међу апостолима исповеда веру у Христово Божанство. *"Ти си Месија, Син Бога Живога"*, одговара он Христу на питање како они, апостоли мисле о

Њему. Надахнут великом вером у божанство свога Учитеља, Петар хода по узбурканој пучини. Али у тренутку сумње и страха, урања у воду и вапије Христу: Господе, помози! Христос му прилази и заједно улазе у барку спасења (Мат. 14, 24-30). Али Овај велики апостол, има и тренутке својих слабости. У тренутцима не-измерних патњи, Петар спава (Мат. 26, 40-46). У страху пред Христовим непријатељима, три пута се Христа одриче али се одмах горко покаја, и у грчу искреног кајања поново налази себе. Петар је био један од првих сведока Васкрсења Христовог. И једнога дана после Свог Васкрсења, испуњен љубављу која све прашта ономе ко се истински покаје, поновно враћа свога људски богатог апостола Петра у круг апостола. Прашта му одрицање и позива Га да поново напаса овце Његове (Јов. 21, 15-17). Умире мученички, потпуно предан своме Господу, распет стрмоглавице, како каже предање.

И Свети апостол Павле чудо је, рекли би не само црквене него и светске историје. У младости истакнути непријатељ Христа и Хришћанства, био је нада непријатеља тек основане Цркве. Пред Дамаском сусреће се са Христом: *"И падувши на земљу чу глас где му говори: Савле, Савле, зашто ме гониш?"* (Д.Ап. 9, 4). Савле се преумљује и постаје Павле, свакако највећи апостол Цркве. И ако уздизан до неба, с даровима исцелења, чак и васкрсавања, Свети Павле, назива себе "недоноштетом", последњим међу апостолима, јер како рече за себе "гоних Цркву Божју" (I Кор. 9; Гал. I, 15-24).

Наш Спаситељ, драга браћо и сестре, дошао је и прихватио овај и овакав свет и овог и оваког човека у том свету. Носилац слике Божје, човек може да се узнесе до светости

Владика Симеон проповеда

али под притиском греха пада у низине у поноре људских слабости. Тај свет који “у злу лежи” (I Петр.5, 19), прихватио је Син Божји. Са свога Крста га је загрлио са Голготе сагледао све поноре људске историје, све беде и сва стардања човекова, због кога је дошао и због кога је пролио своју крв. У апостолима Петру и Павлу нашао је најверније симболе овог оваквог човека, човека какви смо ми, призваног на спасење али који се и одупире Богу. За оне који се, искрено кају не пита Господ ко су били, него какви су сада! Знао је Он и Петра и Павла до дубине њихове душе. Знао је да ће и један и други примити крст и венац славе, да ће се у њиховом животу и смрти искупити све оно што су у људским слабостима били.

Као Петра на пучини, као Павла пред Дамаском, чека Христос и све нас. Узвикује Христос; Ту сам, не бојте се! Као оно преплашеним апостолима на пучини, као Павлу у трнутку његовог обраћања, чека Христос и нас, послушају да ли ћемо Му завапити као Петар: Господе, помози! Да нам прискочи, да се нађе

са нама на нашим путевима, у нашим лађама и чуновима, свуда тамо где човек живи, где вапи ка Господу, где се радује, где пати, где ствара и где се нада. Данас се многи, драга браћо и сестре, саблађавају уверењем да је време вере прошло. Не! Не заваравajte се! Испод светлих, блиставих површина наше техничке цивилизације, испод свих маски и образа, живи увек исти човек. Наша цивилизација нуди му све могуће медикаменте и средства за умирање али не лечи његову душу, не избавља га од душевних патњи. Ту је човек исти данас, као у време асирских и вавилонских владара. Можда су данашње драме и теже, јер их цивилизовани човек не подноси. Верујем да је у старим временима човек ретко дизао руку на себе, данас он то чини често. Тамо где је стандард већи и где сјај цивилизације засењује, тамо је овог зла више. Мењају се услови нашег живота, мења се много што у животу али људске патње остају. Остаје човек, бедан када је лишен благодати Божје и милости која му се даје у вери. Гледамо својим очима оно што се

збива око нас али у дубини живота, испод свих површина и фасада, делују силе које нису од овога света. Делују вечни морални закон, делује испитатељна моћ Христа Спаситеља, па се свет не креће како човек хоће, него по резултатима онога што смо у свом духовном бићу, у својим интимима, срцу своме и помислима својим. Бог куца на врата нашег срца, отворимо Му их.

Спаситељ је истакнуо двојицу својих апостола, Патра и Павла, који се не славе случајно заједно, да би у њима истакнуо и оно што је људско, чак и ниско у нама али и оно што је Божије, на чему се гради спасење.

Нека и ова црква послужи нашем спасењу. Нека Бог прихвати све жртве и све напоре наших приложника. Сетимо се и нашег драгог сада оболелог брата, великог добротвора овога храма, Данила Вуксана и помолимо се Богу за његово здравље.

Бог у Тројици, Светим апостолима Петру и Павлу и свима који су се светошћу прославили нека је слава и хвала у све векове векова,

АМИН

Епископ захумско-херцеговачки Атанасије (Јевтић)

О крсној слави

Првохришћанска је вера, од Бога нам дана и од Светих Апостола предана, да славимо Бога и Његове Светитеље. Слављење Бога и Божјих Угодника: Анђела, Апостола, Пророка, Мученика, Светитеља, Преподобних и свих Праведника, јесте наш хришћански православни животни став, којим исповедамо веру своју у прави циљ и смисао нашег људског живота и овде на земљи и у вечности. Јер ко слави Бога и Божје Светитеље, тај слави истинску и вечну славу човекову у Богу Живом и Истинитом, те онда неће славити никакве лажне богове ни пролазне и смртне људе овога света. Ко слави Бога и Божје Свеце, као праве и истините, бесмртне људе, који из овог пролазног и смртног живота Богом Живим пређоше у живот вечни и бесмртни, тај ће се и сам славом Божјом прославити и Богу и Светима уподобити, јер ће од Бога бити заједно са Светима прослављен у вечном Царству Небеском.

Тако су Бога и Његове Свете славили хришћани још од самог почетка, и зато су многи од њих и сами Свети постали. То нам показују и сведоче већ први хришћански Мученици, који су за славу Божју и саме своје жиаоте положили. Тако, на пример, Свети Мученик Карп (који се слави 13. октобра), пред незнабошцима и безбожницима онога доба, није хтео да слави лажне богове, него само Христа - јединог Истинитог Бога, па је зато говорио ондашњим властодршцима: "Истинити богопоклоници, који се по божанској речи Христовој клањају Богу у духу и истини, уподобљавају се слави Божјој и постају заједно са Њим бесмртни, јер се још сада причешћују вечним животом кроз Христа Логоса (Бога Слово), док се они који служе лажним боговима уподобљавају ништавилу ђавола и са њиме пропадају у пакао".

Стога и ми, православни хришћани, од самог Господа Христа примивши свету веру и свети завет, славимо и прослављамо Бога и Његове Свете Угоднике и Бесмртнике: Пресвету Богородицу, Свете Апостоле и Мученике, Свете Оце и Праведнике, и тако овим слављењем Бога и Светитеља, које је сам Бог прославио зато што су и они Бога прослављали, и ми задобијамо вечну славу Божју и наслеђујемо живот вечни.

Ово древно хришћанско свето предање о слављењу Бога и славе Божје у Светима, примили смо и ми Православни Срби од Светог Ћирила и Методија и од Светог Саве. Зато и славимо сваке недеље и сваког празника Христа Бога и Спаситеља нашег и Његову Пресвету Богоматер, и свете Анђеле и Светитеље Божје. Славимо их најпре заједно са целом Црквом Божјом, у својој парохији и своме храму, када наша парохијска црква или наш манастир слави своју Храмовну Славу, то јест свога Светитеља као свога Небеског Заштитника, кога истога дана славе и сви православни хришћани у свету. Отуда, света Слава, као општехришћанско и свецрквено слављење Бога и Божјих Светаца, није само српски обичај, јер Славу славе и сви остали православни у свету. Али Свети Отац Српски, Сава Равноапостолни, дао је нама православним Србима и једну посебну

српску домаћу славу - наше Крсно Име, то јест благословио је нашу српску породичну Славу: да свака српска породица, свака кућа и домаћинство слави онога Светитеља на чији су дан наши преци и праоци примили Христову веру и крстили се у име Свете Тројице. То је, дакле, наша српска Крсна Слава или Крсно Име, за које наш верни народ с правом каже: "Ко Крсно Име слави, оно му и помаже".

Наша Крсна Слава, коју славимо посебно у сваком дому и саакој породици (ако се нисмо одрекли вере Христове и имена Србиновог), молитвама Светога кога славимо оживљава у нама и душама нашим свету и светлу успомену на онај дан када смо се сви породично крстили и християнизовали, када смо се и наши преци и ми за њима вером и крштењем у Христа ухристовили и охристовили, када смо

Његово Преосвештенство Епископ захумско-херцеговачки ГГ Атанасије (Јевтућ)

се учрквили и оцрквили, да бисмо се обожили и обесмртили, како то лепо вели наш нови угодник Божји Отац Јустин. Славећи нашу домаћу Славу, ми не престајемо славити и своју црквену, храмовну Славу заједно са својом браћом парохијанима; и то је наша заједничка света Преслава. А када славимо своју домаћу и породичну Славу, не славимо је опет сами у кући, нити само у кући, него најпре са осталим православним хришћанима у Цркви, на заједничкој светој Служби, светој Литургији, где су присутни и сви Божји Анђели и сви Свети, и где се спомињу сви наши живи и упокојени, па тек онда и у дому своме. И опет у дому не славимо је сами, него у задрузи и заједници са својом породицом, са својим ближњима и сродницима, са суседима и пријатељима, и са сваким намерником Божјим који нам тог дана дође у дом, макар био и просјак и убожјак, поготову са њим. Јер је и

он, као и сваки човек, слика Божја и брат Христов и наш.

И први хришћани су на сличан начин славили Славу као што и ми данас славимо, и као што наши свети Манастири и Цркве данас славе: после завршене свете Литургије у храму сви присутни иду за једну заједничку трпезу љубави: сви се заједно са свештеником помоле Богу, уз свету водицу, свећу и тамјан,

сатим се благослови свето Жито и преломи и прелије вином свети Колач, и онда се помену сви наши сродници на земљи и на небу, па се онда, уз љубљење, и молитвене жеље и честитања, сви заједно утеше за општом трпезом оним што је Бог дао и домаћин спремио. А све то се чини у славу Божју и у част Светога чији се свети спомен тога дана слави.

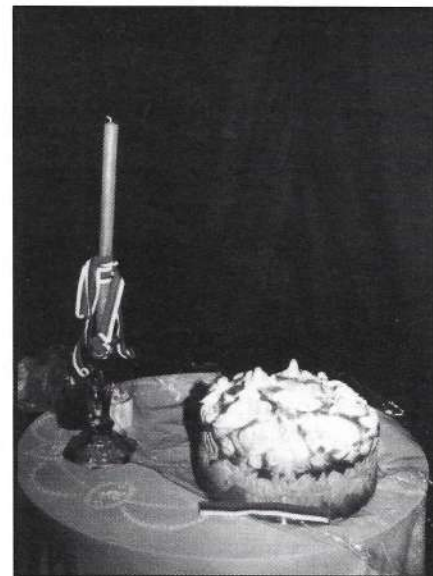
Слављење Бога и Његових Светитеља, и у древној хришћанској Цркви и данас у читавом Православљу, неодвојиво је од заједничке Свете Литургије у храму и од заједничарења свих верника у свему ономе што је Божје и што је од Бога благословено: у заједници у вери и истини, у благодати и љубави, у светом посту, покајању и Причешћу, у благослову заједничког јела и пића, у међусобном поштењу и помагању, у братској заједници са Христом и са свима Светима. Јер Црква Божја

Православна и није друго до заједница свих у Христу Богочовеку. У Њему који је “Првенац међу многим Браћом”, а Браћа су Његова, пре свега, Светитељи, а онда са њима и сви ми, Његови и њихови свечари, који смо зато и позвани од Бога да будемо света браћа и сабраћа Христова, синови Божји по благодати у Сину Божјем по природи, како вели Свети Атанасије Велики.

Света Крсна Слава управо и Има тај Смисао и значај: да све нас окупи и сједини у једну праву братску Христову заједницу, у Свету Цркву као сабор Божји, као сабрање деце Божје, те зато Крсно име и славимо у славу Божју и у част Светих, на наше спасење и обожење, на очовечење и охрис-товљење, на богоугодно здружење и сједи-њење са њима, нашим Славама, и преко Њих са Христом, нашом вечном и непролазном Славом.

Стога се на свакој домаћој и црквеној Слави пева ова богомдана песма Цркве наше, православна химна сваке Крсне Славе, која нам најбоље казује смисао и значај наше свете Славе:

“Данас нас благодат Светога Духа све сабра, и сви са Крстом Христовим на себи говоримо: Благословен који долази - Христос и Светитељ - у име Господње: Слава Богу на висини!”

Фелџон

Жиџије Светої Владике Николаја охридскої и жичкої

Пастироначелник Цркве, Спаситељ рода људског и све творевине Божије, Господ и Бог наш Исус Христос, Богочовек, благословио је наше грешно покољење давши нам, као Начелник и Савршитељ вере наше Богомудрог Наставника и Учитеља, који нам проповедаше Реч Божију и имађаше богоугодан свршетак живота свога и нама остаде као углед Вере Праве (Јевр. 12,2: 13,7), а то је највећи Божији човек у наше на земљи Српској - Цвети Владика Николај Охридски и Жички.

О Николају многи много знају, али нико не зна све, јер Николај као Христоносац и Богоносац сав је у сваком свом делу, у свакој својој речи, у сваком свом поступку, па ипак он прераста и надраста сва своја дела и прелива се изван свих својих речи усмених или писаних. Он је необухватљив и несместив у наше људске појмове, речи изразе... Много га више остаје изван свега реченог и написаног о њему и од њега. Личност сваког човека, а посебно Светитеља, ствара дела непролазне вредности, али никада није сва у тим делима.

Николај је угледао овај Божији свет у зору 23.децембра (по старом календару) 1880. године, на Туциндан и на празник Св. Наума Охридског. Родио се у маленом али "Божијем селу Лелићу", како га је сам назвао, недалеко од Ваљева, на падинама планине Повлена. Његови родитељи, Драгомир и Катарина, беху прости земљорадници, али добри и поштени људи и побожни православни хришћани, нарочито мајка. Ускоро по рођењу они своје прво али слабашно чедо просвећују светим крштењем давши му име Никола. Крштење је обавио познати поп Андрија у манастиру Ђелијама, тадашњем парохијском храму села Лелића.

У дому својих родитеља, у друштву са осталом децом (било их је деветоро, али су остала деца умрла и изгинула у рату, па је на крају остао само Николај), мали Никола јачао је телом и духом, примајући од своје побожне и свете мајке прве појмове о Богу и вери православној. Често га је она водила за ручицу у манастир Ђелије, удаљен од њихове куће 4-5 километара, на молитву и причешће. Ти први утисци о Богу, Божијем храму и молитви, које је он жудно упијао са усана своје мајке, урезали су се неизбрисиво у младу детињу душу.

Своје образовање мали Никола отпочео је у манастиру Ђелијама, где га је отац одвео да се опишмени макар толико "да зна читати позиве од власти и на њих одговарати", па да га онда задржи на селу као хранитеља и "школованог" човека. Но Божије Провиђење је имало иамло други и несумњиво бољи план о малом Николи. То као да је и Никола појављивао, показујући још од првих дана своју изузетну даровитост и ревност у учењу. Остало је предање да се Никола за време школског одмора, док су се друга деца играла и предавала несташлуцима, повлачио у скривени кутак манастирске звонаре и тамо "одмор" проводио у прилежном читању и молитви.

Његову изузетну ревност и даровитост запазио је и његов учитељ Михајло Ступаревић и препоручио му наставак школовања у ваљевској гимназији, где се Никола показао убедљиво најбољи ђак, иако је, да би се школовао, служио у варошким кућама, као и већина ђака у то време. Као ученик Богословије био је ненадмашан кроз сво школовање. Његово иступање у наукама био је резултат како од Бога дане му природне интелигенције, тако и његовог истрајног и систематског

труда и рада. Знао је колики је грех закопати Божији таленат у земљу, те се неуморно трудио да дати му таленат умножи што је могуће више. У свом школском учењу није се држао само скрипти и уџбеника, него је читао и многа друга дела од општеобразовног и светског културног значаја. До своје 24. године већ је читао дела Његоша, Шекспира, Гетеа, Волтера, Виктора Игоа, Ничеа, маркса, Пушкина, Толстоја, Достојевског и других. Посебно је у Богословији био запажен својим оригиналним мислима о Његошу, кога је као песника и мислиоца волео и још у ваљевској гимназији добро студирао. Својим говорничким даром млади Никола задивио је и своје колеге ученике и своје професоре у београдској Богословији. Нарочито својим говором на матурском опроштајном ручку у манастиру Раковици 1902. године.

За време школовања у Београду Никола је тешко живео и, због становања у мемљивом стану од слабе исхране, добио је шкофуле, од којих је годинама патио. По свршетку Богословије, учитељевао је краће време у селима Драчићу и Лесковицама, више Ваљева, где је изблиза упознао живот и душевно расположење нашег српског сељака и где се спријатељио са свештеником Стеваном Поповићем, избеглим из Црне Горе, са којим је ишао по народу и помагао му у парохијским пословима. Летне распусте Никола је, по савету лекара, проводио на мору, тако да је тада упознао и са љубављу описао живот Срба у Боки, Црној Гори и Далмацији. Већ у Богословији помагао је познатом проти Алекси Илићу у уређивању листа "Хришћамски весник", у коме је неколико година објављивао своје прве дописе и радове.

После тога, Никола буде изабран од стране Цркве да са другим питомцима, државним стипендистима, пође на даље школовање у Русију или Европу. Он изабере тада рађе студирање у Европи, на Старокатоличком факултету у Берну, а затим је наставио студије у Немачкој, Енглеској и Швајцарској, а нешто касније и у Русији. Свуда је жедно сабирао знање и тако стекао најшире и најбоље образовање свог времена. Духом својим он се надносио и над тајанственом мудрошћу далеког Истока, урањао у старе религиозно-философске књиге древне Индије. Све сабрано знање из многих извора сажео је и прерадио у себи, у свој дубокој и мисаоној души и онда, са својственом му оригиналношћу, износио на јавност и предавао другима. Отуда, и најмањи његов спис, свака његова усмена и писана реч, открива необично ретку ерудицију и мисаоност. Такву богату ризницу знања и мудрости могао је да сабере и оригинално изрази само један заиста генијалан ум и памћење.

Своје студије у Берну у Швајцарској Никола је, у својој 28 години, крунисао докторатом из теологије, одбранивши дисертацију под насловом *Вера у Васкрсење као основна догма Апостолске Цркве*. Може се рећи да је сав свој потоњи живот проводио у знаку Крста и Васкрсења Христовог. Следеће 1909.г. Никола је провео у Оксфорду, где је припремио докторат из философије. И затим га у Женеви, на француском, и одбранио (Философија Берклија).

Вративши се из Европе Никола се, у јесен 1909. године тешко разболи. У болници је лежао око шест хедеља, али је тада говорио: «Ако је моја служба Господу потребна, Он ће ме спасити». Тада је себи и Богу дао реч да, ако оздрави, замонашиће се и тако служити Богу и своме народу и Цркви. Као већ познати доктор теологије и философије, он се заиста ускоро и монаши у манастиру Раковици и постаје јеромонах

По повратку са студија требало је, по тадашњем закону, да нострификује дипломе, али како није имао пуну свршену гимназију, морао је полагати седми и осми разред и велику матуру, да би тек онда могао предавати у Богословији. Комисија пред којом је полагао, по речима једног њеног члана, «слушајући његово излагање о Христу, остала је запањена и нико ни једне речи више није упитао». Прије него што је постао суплент у Богословији, упућен је од Митрополита србије Димитрија у Русију, где је провео годину дана, учећи и путујући по жирокој Русији и упознајући њен црквени живот, душу руског човека и његове светиње. За то време написао је и своје прво веће дело-студију Религија Његошева.

Као суплент Богословије Св. Саве у Београду Николај је предавао философију, логику, психологију, историју и стране јеике. Но он није могао сав стати и остати у оквирима Богословије. Зидови учионице били су тесни за њега. Он зато почиње да пише, говори и објављује. Млади и учени јеромонах почиње сјајним беседама по београдским и црквама широм Србије, па онда држи и предавања на Коларчевом универзитету и другим местима. Говорио је углавном на теме из живота, али на начин невиђен до тада и зато потресајући за интелигенцију ондашње Србије. Истовремено Николај објављује у црквеним и књижевним часописима своје чланке, беседе и студије на философско-теолошке теме.

Наставиће се...

Аерхијереји Епархије горњокарловачке

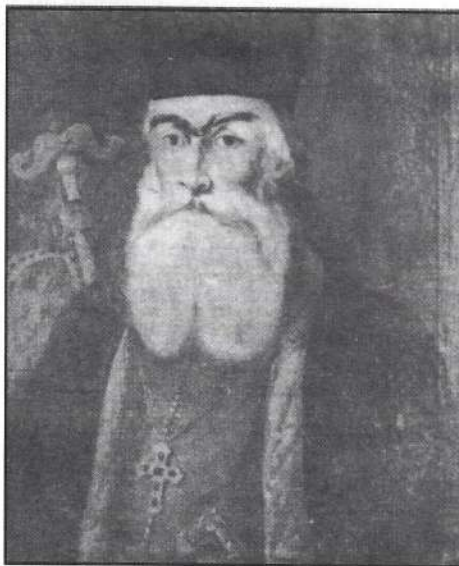
Епархија горњокарловачка налази се у Републици Хрватској, обухвата предјеле такозване Горње крајине тј. Лику, Банију и Кордун, затим Горски Котар, Хрватско приморје и двије парохije у Истри; Перој и Пулу. У Словенији Епархија има само парохiju Мариндол на лијевој обали Купе, док њена друга парохija Бојанци данас припада Епархији загребачко-љубљанској. Од оснивања до првог свијетског рата овој Епархији припадала је Српска православна парохija у Трсту, која је основана за вријеме Епископа Данила Јакшића (1751-1771) год. Први Архијереј Епархије горњокарловачке био је

Митрополит Атанасије Љубојевић 1688-1712

Овај заслужни јерарх Српске цркве родио се године 1630. год. у Поповом пољу у Херцеговини. Од 1681. г. до 1688. год. заузима положај митрополита дабробосанског. Још прије Сеобе патријарх Арсеније повјерио му је православне Србе у Поуњу, Лици, Крбави и Сјеверној Далмацији. У великом рату који је почео 1883. год. и митрополит Атанасије помаже устанак Српског народа у Босни против Турака. Када се окренула ратна срећа с народом напушта Босну. Са неколико десетина породица одлази у Далмацију, смијешта се у Равним Котарима, под заштитом млатачких власти.

Карловачким миром Лика је припала Аустрији. Сада за митрополита Атанасија почињу тешки дани. По ослобођењу Лике испод турске власти цар Леополд Лику и Крбаву ставља под духовну власт сењског бискупа. Одмах послје тога сењски бискуп из Рима добива наслов "апостолског легата за Лику". Сењски бискуп Себастијан Главинић сматра да марчански унијатски епископ треба да буде и његов викар за хришћане источног обреда у Лици. Митрополит Атанасије осјећа да му је незгодно и недовољно ефикасно управљање црквом из Далмације, па свим силама покушава да пријеђе у Лику. За бискупа Атанасије је шизматик. Назива га још и „вуком немилим“. Атанасије са 80 породица долази у Медак. Народ остаје у Лици али је митрополит Атанасије протјеран. Патријарх Арсеније заузима се за владика Атанасија али не успијева. Када је године 1695. год.

цар поново потврдио раније дате привилегије као и листу архијереја, Атанасија нема на списку. Ипак те године он прелази из Далмације у Медак. Ту га посијеђује и сењски бискуп Себастијан Главинић. Бискупа је пратио каноник Мартин Брајковић. Бискуп Главинић захтијева од Атанасија да напусти Лику. Он изјављује да ће се жалити цару. Цар му није помогао, па се те исте године сели у Банију која је била под врховном командом хрватског бана.

Близу Костајнице подиже своје ново сједиште-манастир Комоговину. Ипак успијева да исте те године добије царску потврду као епископ костајничко-зринопољски за Србе између Уне и Купе. Крајишке власти називају га владиком „Рашана“. У једном посебном документу бан Адам Баћан назива га владиком „влаха“ или Рашана.

Из Комоговине владика Атанасије одлазио је тајно у Лику,

али није се могао задржавати. Године 1700. стражарно је протјеран из Лике. Он одлази у Карлобаг на млатачку територију. Ту прима представнике свештенства и народа из Лике, храбри их и даје упутства за борбу ради стваривања њихових права. Године 1701. у Лици око Госпића дошло је до побуне поводом завођења цивилне администрације. Атанасије је оптужен Бечу као виновник побуне. Године 1703. аустријске власти доносе одлуку да се владика Атанасије за свагда протера са територије Аустрије.

Године 1704. у Угарској је дошло до такозване Ракоцијеве буне. Патријарх Арсеније користи насталу ситуацију па се 1706. год. обраћа новом цару Јосифу I са захтевом да се патријархова врховна власт протегне и на Горњу крајину. И поред противљења црквених власти год. 1707. ратни савјет извјештава владика Атанасија да је од цара добио потврду за епископа личко-крбавског и зринопољског.

Тако је владика Атанасије успио да послје вишегодишњег прогањања и малтретирања добије царску потврду. Али у Бечу напрасно умире патријарх Арсеније. Патријархова смрт тешко је одјекнула како у Крајини тако и свуда у пречанским крајевима. Владика Исаија Ђаковић привремено преузима црквену управу и ради на сазивању новог црквено-народног сабора ради избора новог црквеног поглавара. Беч остаје при одлуци да на црквено-народни сабор не дође нико из оба генералата. Узалуд владика Атанасије чека позив. Али он се не збуњује.

Сазива скупштину представника свештенства и народа која одређује делегате за сабор. Када није добио очекивани позив, он по цичи зиме одлази у пратњи двојице калуђера у Крушедол. Царски изасланик лијепо прима Атанасија али изјављује жаљење што се толико мучио када би се и без њега могао изабрати нови црквени поглавар. Царев изасланик отворено изјављује Атанасију да нема шта да чека, да му не припада мјесто у сабору, пошто се црквени поглавар бира за оне Србе који су се преселили под Арсенијем III. Владика изјављује да и код њега таквих Срба има доста и показује изасланику пуномоћја од народа и свештенства. Стари владика морално побиједи царевог изасланика, па је узео учешћа на Крушедолском сабору године 1708.

На крушедолски сабор са владиком Атанасијем из Епархије још су били делегирани прота Кузман, свештеник Дамјан и гомирски јеромонах Данило Љуботина, који ће касније наследити владика Атанасија на владичанској катедри. Владика је имао пуномоћ народа цијеле Горње крајине, „свих великих и малих

људи“. Пуномоћ је потписало петнаест лица, седам свештеника, шест кнезова и два градска заповједника „поркулаба“.

Својом побједом на Крушедолском сабору владика Атанасије учинио је непроцијењиве услуге цркви и народу. Горња крајина црквено је прикључена Карловачкој митрополији, што је било од пресудног значаја за опстанак Српске православне цркве у овим крајевима. Иако у дубокој старости, владика Атанасије и послеје Крушедолског сабора наставља са организацијом цркве. Борави у Комоговини, Медку и Плашком. Већ је био одредио Плашки за своје треће сједиште, те је у једној кули на брегу изнад ријеке Дредуље уредио своје боравиште. Доживио је изненадну смрт још двојице црквених поглавара, Исаије Ђаковића и његовог насљедника Софронија Подгоричанина. Своје уморне очи склопио је средином децембра 1712. године у дубокој старости од близу 90 година. Нажалост не зна му се гроб. Вјероватно да је умро и сахрањен у Медку. Тада у Медку није постојала

црква на данашњем мјесту па је вјероватно градњом цркве на новом мјесту у оним тешким временима његов гроб заборављен.

Послије смрти владике Атанасија на црквеном сабору 1713. године Епархија је подијељена на двије епархије, карловачко-сењско-приморску и костајничко-зрино-пољску. Прва је обухватала подручје од ријеке Глине до Косиња преко Велебита до мора. Друга подручје с десне стране Глине све до Купе и Саве. Године 1749. извршена је промјена те је Лика са Крбавом припала карловачко-сењско-приморском владичанству а костајничко-зринопољском припојен је дио тако званог Сјеверног владичанства које је основано 1734. год. и убрзо укинута. Године 1771. укинута је костајничко-зринопољско владичанство и од тада читаво подручје Горње крајине припада Епархији горњокарловачкој.

Слиједећи архијереј на трону Епархије горњокарловачке био је
Епископ Данило Љуботина
(1713-1739)

наставиће се

Апел за обнову храма Светог оца Николаја у Карловцу

Саборни храм Светог оца Николаја у Карловцу подигнут 1875. год. миниран је први пут 1991. год. Током рата преживио је исту судбину неколико пута да би 1993. године био потпуно уништен. Почетком 2003. год. започели су припремни радови на обнови храма.

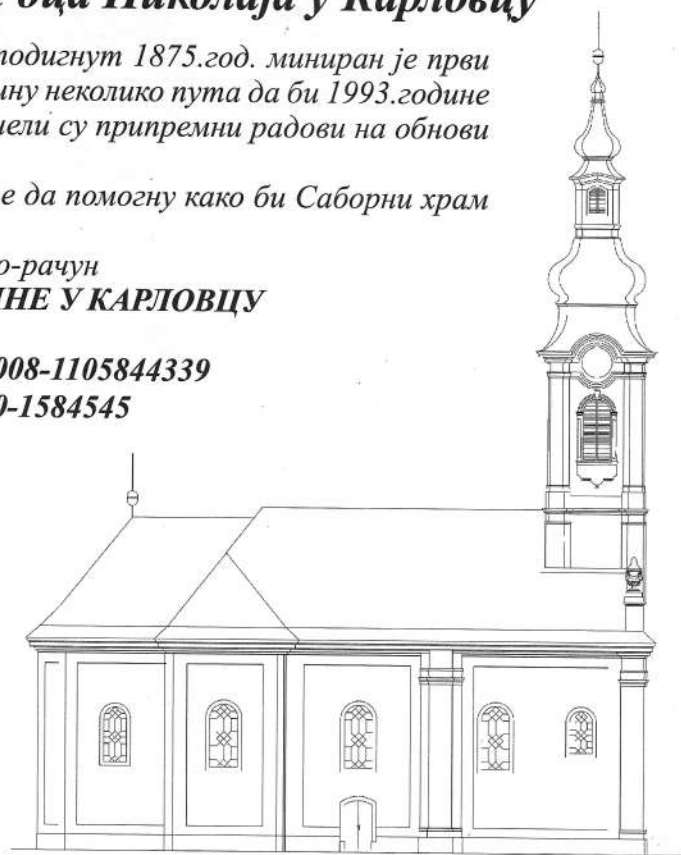
Овим путем позивамо све људе добре воље да помогну како би Саборни храм вратио свој првобитни изглед.

Ваше прилоге можете уплатити на жиро-рачун
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕНЕ ОПШТИНЕ У КАРЛОВЦУ

код Карловачке банке

Кунски- 2400008-1105844339

Девизни -7030-1584545

Културна баштина Епархије горњокарловачке

Годину 1941. дочекала је Епархија горњокарловачка у срећеном стању. Попуњене све парохije, срећене прилике у Плашком, храмови снабдевени. Манастир Гомирје, Плашки, као и бројне градске и сеоске цркве биле су богате умјетничким сакралним предметима од велике вриједности. Ризнице катедрале и Епархије у Плашком и у манастиру Гомирју биле су изузетно богате. Ријетка је била црква, поготово у градовима које нису красили метални свјећњаци пред иконостасом, као и свјећњаци од племенитог метала у олтару. Од свега тог богатства није ништа остало. Из богате ризнице Епархије и цркве у Плашком спасено је само неколико металних сакралних предмета, док је сачувано од уништења доста икона, и неколико архијерејских митри. Да у почетку Другог свјетског рата, када је почело уништавање и пљачкање храмова, није стигла у ман. Гомирје и у Плашки група музеалаца из Загреба, на челу са професором Владимиром Ткалчићем, било би све уништено и разнешено. Професор Ткалчић је и прије рата одржавао везе са Плашким и Гомирјем, гдје је лично средио ризницу и архиву са библиотеком, па је био упознат са вриједностима које се тамо налазе. Успио је да добије дозволу да све што нађе пренесе у Загреб. Међутим и прије музеалаца стигли су у Плашки лопови, па је тако прије 20 година једна трикира пронађена у једној кући у Јосипдолу. Како су стизале у Загреб иконе из Сења, иконе и неки богослужбени предмети из западне Лике није утврђено. Вјероватно да су то доносили и продавали појединци, па и Њемачки и Талијански војници. У Загреб је пренесена 1941. године и Епископска библиотека из Плашког са око 6000 књига. Сачувано је и враћено нешто преко 4000 књига. Како је иза рата стварана нова библиотека за коју се залагао Епископ Симеон, са близу око 4000 свезака, књига и часописа, то је 1990.

године била библиотека са око 8000 свезака. Катедрални храм Епископа костајничко-зринополошког у Костајници, био је богато снабдевен. Красила су га дивни барокни иконостас, сакрални предмети од племенитих метала, нажалост осим икона није било скоро ништа спасено. Храм је прије рушења опљачкан а вриједне иконе бачене у оближњу шупу одакле се односе за Загреб.

Два најстарија духовна центра Епархије горњокарловачке су манастири Гомирје и Комоговина. Гомирје настаје на пријелазу између XVI и XVII вијека, док Комоговина настаје крајем XVII вијека. Ту је одмах и село Медак у Лици, гдје је доспио из манастира Рмањ у Босни, 1688. године дабробосански митрополит Атанасије Љубојевић (1688-1713) који ће постати први Архијереј Епархије горњокарловачке. Свакако да су прве сакралне вриједности донесене или набављене за ова црквена сједишта. Почетком треће деценије XVIII вјека у манастиру Комоговини се оснива иконописна школа. Њен рад покреће јеромонах Арсеније, који је у манастир Комоговину дошао негдје са Приморја а можда и из Боке, гдје је већ постојала добра традиција иконографије. Сачувано је неколико икона из преиода рада ове школе.

У Другој половини XX вијека у Гомирје стиже из Кијева јеромонах

Симеон Балвић који покреће рад познате гомирске иконографске школе. Он спрема и неколико својих ученика који ће послуже њега радити иконостасе по Епархији. Цркве по градовима красили су умјетнички иконостаси : Арсе Теодоровића (Карловац), Стеван Симић (Глина и Петриња), Бауер Јосиф (Госпић) чије су иконе биле на изложби у Пешти. Иконе су радили и бројни други иконописци са стране, као и приучени домаћи сликари. У неким црквама рађене су иконе под утицајем италокритске школе. Богати трговци су даривали цркве разним сакралним предметима, крстовима, иконама, одеждама и свјећњацима, од којег блага није скоро ништа остало.

Дуго времена Аустрија није дозвољавала подизање цркава од тврдог материјала, па су најстарије цркве биле брвнаре. Прва зидана црква је свакако црква манастира Гомирја с почетка треће деценије XVIII вијека. Тек у другој половини XX либерализиновано је подизање православних цркава у Епархији. Гомирје је настало скоро цео вијек прије Епархије. У манастир се доносе Србуље, реликвије, крстови и други предмети. Гомирје је уточиште бројних свештеномонаха и монаха у току цијелог XVII вијека с подручја Туске области. Средином XX вијека манастир Гомирје, према Грбићу има тридесетак свештеномонаха и монаха.

Запажена су настојања у подизању школа. Ријетко је који наш црквени простор запамтио толико покушаја са стварањем школа за свештенике као у Епархији горњокарловачкој. Средином XVIII вијека Епископ Данило Јакшић отвара богословску школу у Метку. Она је дала неколико десетина свештеника од којих су неки били и истакнути црквени посланици. Богословија у Медку дала је највише свештеника, што је било од епохалног значаја за оно вријеме, када није још постојала

Карловачка богословија. Иза смрти епископа Данила 1771. године, Аустријске су власти све у Медку уништиле, па су тако кућа богословије, као и кућа Епископа претворене су у војни квартир. Још прије рада богословије у Медку, четрдесетих година 18. вијека Епископ Павле Ненадовић у Плашком ствара најприје централно училиште а затим, заједно са Епископом костајничко-зринопољским Алексијем Андрејевићем (1741-1749), ранијим митрополитом жичким, покреће рад школа за свештенике у Плашком и у Залужници крај Врховина.

Епархија костајничко-зринопољска постојала је од 1713. до 1771. године са сједиштем у Комоговини и у Костајници. Епархија је сачињавала претежно дијелове Епархије горњокарловачке, којој је 1771. године када је укинута Епархија костајничко-зринопољска, поново припојена заједно са манастиром Комоговином.

Епископ Алексије Андрејевић дао је у Костајници саградити дивну катедралу и двор. Катедрала чији је осмоугаони звоник носио утицај исламске архитектуре уништена је 1941. године.

Велика настојања на отварању школа показао је и горњокарловачки Епископ Петар Јовановић, благородни от Видак (1798-1806), касније Епископ банатски. Он отвара у Плашком школу за свештенике у којој је лично предавао са својим секретаром протођаконом Павлом Хаџићем, да би потом у Плашком основао и српску школу за почетнике.

Када је 1809. године миром у Тилзиту основана Наполеонова Илirsка покрајина, обухватила је и Епархију горњокарловачку. Тадашњи Епископ Мојсије (1807-1823) предлаже Маршалу Мармону да се у Епархији оснује 10 илirских школа а у сваком већем мјесту по један богословско-философски семинар. Ускоро престаје француска власт а у Сремским Карловцима од 1794. године ради и чувена Карловачка богословија у чијем је издржавању учествовала и Епархија горњокарловачка. Епископ Лукијан Мушицки, истински просвјетитељ Горње Крајине, отвара по Епархији

80 српских народних школа. У Плашком отвара најприје припремни течај а потом и „Клерикалну школу“. Војна власт била је против просвећивања народа па и против народних школа. Ипак у другој половини XVIII вјека отварају се школе у више мјеста, као у Глини, Петрињи, у Плашком, Госпићу,

Оточцу и Костајници. Школе је издржавао народ преко свештеника али су осим других проблема искрсавале и материјалне тешкоће.

Култура баштина Епархије горњокарловачке у сакралним предметима и књигама, архивама и другим црквеним предметима само је дјеломично спашена. Са цијелог Кордуна, средње Лике од Плитвица према Грачацу, затим од Госпића према Србу и Зрмањи није спашено готово ништа. Банија, богата лијепим црквама, осим Петриње, Костајнице и нешто мало из Комоговине, остала је у рату без ичега. Осим поменутих црква одакле је дио блага спашен, још је спашено понешто из Оточца и западне Лике. Највише предмета од вриједности спашено је из манастира Гомирја, док је из Плашког спашено мало сакралног метала. Толико је тога било, да је и оно што је остало, представља сакрално и друго културно благо Епархије. Лукијан Мушицки који је резидирао у Карловцу своју је библиотеку поклатио Београду.

Сакрални предмети Епархије горњокарловачке враћени су у Карловац 17. јула 1990. године. Предмети су смијештени у депо Епархије који се налазило у приземљу зграде, специјално преуређеним за те потребе. У току је било и преуређење

дијела зграде Епархије који је пруређиван за музеј Епархије горњокарловачке.

У Карловац је допремљено 29 рукописних књига (Гомирје је средином прошлог вјека имало 50), од XIV до XIX вјека, 16 комада старих штампаних српских књига, 170 богослужбених књига штампаних у Русији, затим 681 предмет икона, сакралног текстила, метала, слика и разних других предмета.

Допремљено је 4.310 књига (мада је сама епископска библиотека у Плашком имала преко 6 000 свезака. Своју библиотеку имало је и Гомирје, као и бројне црквене општине).

Епархија горњокарловачка је у својој историји међу своја 23 архијереја, имала и више снажних истакнутих личности, међу којима и неколико људи од пера. То су епископи: Лукијан Мушицки, Евгеније Јовановић, Иларион Зеремски и Никанор Иличић. Епископ Данило Јакшић (1751-1771), човјек светог живота, који је импресионирао и Доситеја, у другој половини XVIII вјека, два пута шаље у Русију гомирског игумана Теофила Алексића. Из Кијева доводи шишатовачког свештеномонаха Симеона Балтића, који ће по жељи и позиву Епископа Данила у Гомирју отворити гомирску иконописну школу, која ће под тим именом ући у нашу културну историју. Теофил је са собом донио право благо поклона из Русије за Гомирје у књигама, одеждама и сакралним предметима од метала. Због веза са русијом, Епископ Данило Јакшић није (мада изабран већином гласова) могао постати митрополит карловачки а из манастира Гомирја морао је отићи и игуман Теофил.

Стварање сакралне баштине у Епархији настављено је послије Другог свјетског рата. Саградило се више стилских црква, израђено више уметничких иконостаса. Глинску цркву са њена два олтара, краси и уметнички иконостас, као и две монументалне фреске: Српских светих мученика за вјеру, који је и иконостас у њихову славу освјећеног другог олтара, као и фреска Сабор Светих Срба на 32 квадратна метра у луку изнад иконостаса.

Наставиће се...

*Интервју његовог Преосвеиштенства Епископа бачког Г.Г.Иринеја
Грађанском листу 14/15. јун 2003, стр. 12*

О папиној посети Републици Хрватској

Интервју госпођи Маји Славнић

Како са своје позиције и позиције Српске православне цркве оцењујете трећу посету папе Јована Павла Другог Хрватској?

Хрватска је већинска римокатоличка земља и посета поглавара Римокатоличке Цркве сопственој пастви и држави у којој она живи ствар је уобичајена и нормална. Ми православни нисмо ни позвани ни надлежни да дајемо своје оцене умесности или нужности таквих папиних посета. Можемо, наравно, да нагађамо зашто папа неке већинске римокатоличке земље посећује чешће, а неке ређе, али зашто је посетио неке земље са већинским православним или чак са већинским муслиманским живљем док још није посетио све земље са римокатоличком већином, али то ће, ипак, остати само нагађање. Једно је, међутим, извесно: будући да папа римски у својој личности спаја службу поглавара римске Цркве и функцију шефа државе Ватикан (колико је такав спој црквено и богословски уопште утемељен, не можемо разматрати сада и овде), он при планирању својих посета очигледно некада даје предност црквено-пастирским разлозима, а некад, опет, дејствује побуђен претежно државно-политичким мотивима. Не тврдим, али наслућујем да су у случају треће посете Хрватској заступљена оба ова покретачка чиниоца, са превагом на страни духовне, односно пастирске мотивације.

Како тумачите папин поздрав патријарху Павлу и

најављени одлазак у Бањалуку? Дали ће се патријарх срести с папом у Бањалуци?

Био сам лично присутан за време служења свечане понтификалне мисе на аеродрому крај Осијека. Зато убеђено тврдим да је папин поздрав нашем патријарху био кудикамо више од протокола и куртоазије. Штавоше, папине речи *Пренесите мој братски поздрав патријарху Павлу у љубави Христовој* интимно сматрам за веран израз његовог личног односа према епископу наше Цркве. Такво уверење сам стекао и раније, у

посредним контактима, а нарочито и непосредно прошлог фебруара, приликом посете синодске делегације кардиналу Касперу и римским куријалним надлештвима. Нецрквени људи то не разумеју, али код хришћана и црквених пастира и на Истоку и на Западу постоји једна невидљива црта, иза које нема дипломатије, политике, стратегије, интереса, него иза ње постоји једино чиста вера и неглумљена љубав. Мислим да је и данашњи папа увек на правој страни те црте кад је реч о нашем патријарху. Већина у нашој Цркви, у њеном оквиру и ја, одушевљени због ове чињенице, нисмо аутоматски одушевљени свим папиним иницијативама које се тичу Православне цркве. Али то никако не значи да смо ми заробљени том

чињеницом. Напротив: и поред неких конкретних резерви, осећамо дубоко поштовање према доследности и истрајности данашњег епископа Рима, патријарха Запада и духовног оца милијарде римокатоличких верника. Патријарх и папа неће се срести у Бањалуци.

Папа је и овог пута, као и 1994. године, позвао Хрвате на помирење. Како гледате на ову екуменску поруку?

Екуменска – и више од тога, јеванђелска – порука папе Јована Павла Другог Хрватима, и не само њима, о помирењу као једином хришћански обавезном превазилажењу свих неспоразума, сукоба и ратова изазива у мојој души само осећање радости и захвалности. Није ли то порука коју нама и свима већ годинама упућује и његов полуимењак Павле, патријарх српски?

Да ли ће и колико папина посета помоћи улазак Хрватске у ЕУ? Хрватска политичка елита то очекује?

Не верујем да ће папина посета помоћи или одмоћи Хрватској на путу ка Европској унији. ЕУ има своје услове и стандарде и Хрватска, као и Србија са Црном Гором или било која друга држава, кандидат за чланство, мора им се прилагодити ако не жели да у чекаоници пред вратима ЕУ остане на неограничено време.

Да ли је посета председника Србије и Црне Горе Светозара Маровића папи наговештавај државног позива да посети нашу земљу?

Није.

**Епископ Бачки
+ Иринеј**

Јубилеји

22. године вјероучитељског рада о. Милоша Ореља

Ова 2003. година, значајна је за о. Милоша Ореља, пароха у Дрежници код Огулина по томе што у његовом раду на живи Господњој сједињује три јубилеја: 22 године непрекидног предавања вјеронауке, десет година парохијске и вјероучитељске службе у Дрежници у 10 година духовног рада са Српским културно-умјетничким и духовним друштвом «Ђурђевдан» у Дрежници, које је основано 1993. год. одмах по његовом постављењу за пароха у Дрежници.

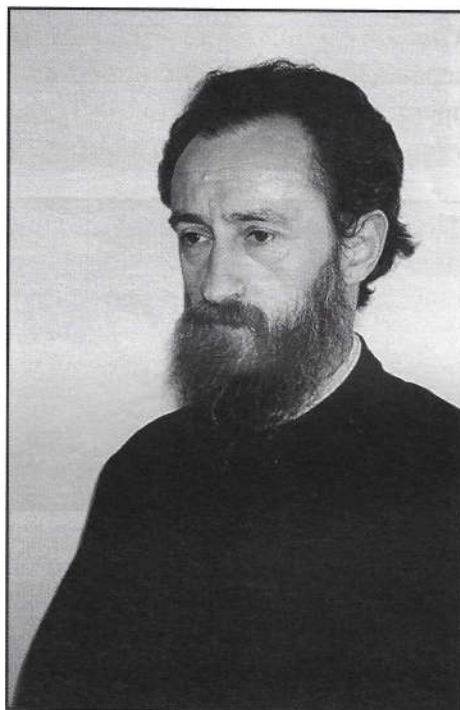
Вјероучитељски рад при Црквеној општини на Ријеци

Вјероучитељски рад при храму Светог Николе у Ријеци о. Милош је започео као ванредни студент теолошког факултета у Београду на приједлог тада архијерејског намесника плашчанског и првог пароха ријечког протојереја-ставрофора Лазара Радовановића, почетком школске 1981/82. год. настава у трајању 30 минута одржавала се недјељом у просторији ЦО која се налази уз сами храм. Пет минута прије почетка Свете литургије вјероучитељ и ученици улазили су на јужна врата у цркву гдје су са окупљеним народом учествовали у најсветијем богослужењу. У то вријеме то је за многе парохијане у Ријеци било велико изненађење и посебан црквени дигађај.

Како су родитељи дјеце која су тада почела ићи на вјеронауку у највећој мјери редовито долазили на богослужења то је овакво заједничко учешће на Светој литургији стварало истинску духовну и породичну радост. Родитељи су били поносни на своју дјецу, а дјеца на родитеље. Сви заједно били су срећни јер су управо они у то вријеме започели нешто ново, лијепо и што је најважније богоугодно.

Овакав катихетски и литургичко-благодатни рад врло брзо

је уродио плодом, те је заинтересованих ученика основне школе бивало све више, а интерес за црквено-духовни рад постепено се јављао код православних средњошколаца и студената из ријечких средњих школа и факултета. Да би се нашло начина да се омладина окупља у што већем броју и да то окупљање има пуни црквено-духовни смисао, основано је при ријечкој црквеној општини Српско духовно друштво «Ава Јустин Поповић» са правилником и програмом рада. Од чланова овог

друштва оформљен је црквени хор. Његов први диригент био је Мирослав Каровић у то вријеме запослен у Народном казалишту «Иван Зајц» Ријека. Након многих проба на којима је савладано литургијско појање, незаборавано је било прво појање на Светој литургији у храму Светог Оца Николе, што је тада било још једно изненађење и истинска духовна радост и охрабрење, посебно за српску православу омладину која је своју мисију ускоро проширила и изван Ријеке.

Поводом храмовних слава у Српским Моравицама и Гомирју на Светим литургијама пјевао је хор из Ријеке док су остали чланови

друштва изводили духовне програме. Већ након првог гостовања у Српским Моравицама тамошњи парох о. Јеленко Стојановић са професорима Јовицом Матићем и Новицом Вучинићем основао је црквени хор «Владика Данило Јакшић» који и сада веома успјешно дјелује и велики је понос парохије. До 1991. год. друштво у Ријеци бројило је 298 чланова. Важно је напоменути да је ЦО штампала и свој информативни гласник који се звао «Глас Цркве». У њему се писало о раду вјеронауке, друштва, догађајима у ЦО, а уредник му је био о. Милан Мркаљ други парох ријечки. Са овом годином завршило је предавање вјеронауке при ЦО у Ријеци и почело у основним школама.

Предавање вјеронауке у основним школама у Ријеци

У току 1991. године након што су се догодиле велике политичке и друштвене промјене. Влада Републике Хрватске донијела је одлуку да се у школе uvede вјеронаука. Програм за православне Влади РХ је на одобрење доставио Његово Високопреосвештенство Митрополит загребачко-љубљански и цијеле Италије Г.Г. Јован.

Ријечки вјероучитељ Милош Орељ одлучан је да искористи законско право и предаје вјеронауку у школама, пратио је токове збивања и активно се укључује у анимирање родитеља и ученика како усмено тако и путем штампе. У неколико наврата учествовао је на отвореном радију Ријеке са представницима католичке цркве и просвјетним савјетницима РХ. У свему овоме у потпуности је подржан од свештеника о. Милана Мркаља и о. Миће Костића који је 1990. год. постављен за другог пароха ријечког, којег су дјеца и омладина одмах завољели и код њега се окупљали, као и прота Лазе који је због болести отишао у пензију. Тако су родитељи на све начине обавјештени да ће се вјеронаука као изборни предмет за њихову дјецу

одржавати у ријечким школама уколико се они за то изјасне.

Почетком школске 1991/92. год. проведена је анкета у основним и средњим школама и резултати су достављени СПЦО на Ријеци. За православну вјеронауку пријављено је 183 ученика основних и 45 ученика средњих школа.

Послије овог вјероучитељ је кренуо од школе до школе на договоре са равнатељима и педагозима о одржавању наставе. Договорено је да се у свакој школи оформе по двије групе и то од I. до IV. и од V. до VIII. разреда. За прву групу настава је одржавана послје четвртог часа. За другу групу, с обзиром да све ријечке школе раде у двије смјене, ученици су долазили у другу смјену раније и настава је одржавана раније као нулти час. Свака група је имала два часа вјеронауке недјељно. Вјеронаука се одржавала у 12 ријечких основних школа и то: Замет, Срдоци, Крњево, Турнић, Подмурвице, Вишково, Пехлин, Дренова, Горње и Доње Шкуриње, Никола Тесла и Центар.

За оне ученике у чијим се школама вјеронаука није могла организовати равнатељица о школе Никола Тесла у Старом граду у центру Ријеке, госпођа Манон Гирон, на располагање је ставила ову школу суботом како за ученике основних тако и за оне из средњих школа који су се за наставу пријавили. Матична школа у којој се вјероучитељ водио запосленим била је основна школа Фран Франковић на Дренови док су остале достављале своју сугласност.

Полазећи од чињеница да је био само један вјероучитељ, велик број школа и низ других потешкоћа техничке природе захваљујући разумијевању тамошњих равнатеља у Ријеци вјеронаука се одржавала у свему по плану. Захваљујући томе иако су прилике биле тешке јер су почела ратна збивања и РХ прогласила своју неовисност, број ученика се прве године знатно повећао, као што се и повећао број дјеце на богослужењима јер су родитељи недјељом долазили са дјецом на Свету литургију гдје су могли чути и све о раду вјеронауке.

У току 1992. год. по благослову Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког ГГ Никанора, архијерејско намјесни-

штво плашчанско у којем је остало пет свештеника обишао је Његово Преосвештенство Епископ средњеевропски ГГ Константин и 21. јула у Храму Светог Николе на Ријеци рукоположио вјероучитеља Милоша Ореља у чин ђакона, а сутрадан 22. јула у храму Рођења Светог Јована Крститеља у манастиру Гомирје у чин презвитера. Током посјете Његово Преосвештенство Епископ средњеевропски ГГ Константин обишао је и Пулу, Ријеку, Српске Моравице и Дрежницу.

Слиједећу 1992/93. год. о. Милош је наставио предавање вјеронауке као свештеник. За све вријеме по граду се кретао и у школе одлазио у мантији вршећи своју мисију без обзира на друге прилике. У свом раду, како каже није имао већих проблема и неугодности, а радо се сјећа догађаја испред школе Никола Тесла у Ријеци. Кад би суботом након вјеронауке изашао из школе и одмакао педесетак метара чуо би пјесму: Ишо чедо у дућан, није реко добар дан... Напомиње да ово није сматрао као злу намјеру већ као zgodну шалу оних који су му је упућивали. Сваком православном дјетету које је имало проблема, а рекао их је свом вјероучитељу или су му се за то обратили родитељи ти проблеми су у потпуности рјешавани.

Већ прије завршетка школске године о. Милош је Епископу Никанору упутио молбу да му да канонски отпуст за одлазак са Ријеке.

Захваљујући доласку дјеце из основне школе у Дрежници у манастир Гомирје и на духове у Српске Моравице, сабраћа свештеници из најесништва плашчанског предложили су да се о. Милоша постави пароха у Дрежницу што је о. Милош братски прихватио, а Епископ Никанор учинио. На Светој литургији коју је служио свих шест свештеника овог намјесништва 31. јула 1993. год. о. Милош Орељ је устоличен за пароха у Дрежници. Тако је ово српско мјесто које од 1941. год. није имало свештеника, након више од 50 година поново добило свог пароха и вјероучитеља у приликама у којима то готово нико није очекивао. На рад са дјецом и омладином у Ријеци о. Милошу је остала, како каже, предивна успомена, а многи његови ученици и данас редовито долазе на литургије од којих су добар дио појци.

Рад о. Милоша по доласку из Ријеке

Дошавши у Дрежницу о. Милош није нашао ни лијепе цркве ни парохијске куће. Обадвоје су рушевне зидине. Црква санирана до висине 6 м., а кућа спаљена послје другог рата. Најприје се смјестио као подстанар у стану Михајла Радуловића, док није уредио стан са канцеларијом у Спомен дому.

Први задатак којег се прихватио било је анимирање родитеља и ученика за вјеронауку у

Чланови Српског културно умјетничког и духовног друштва «Ђурђевдан» у Будимпешти

Дрежници, Јасенку и Мусулинском Потоку.

Почетком 1993/94. проведена је анкета у све три школе и сви родитељи су уписали своју дјецу на вјеронауку. Већ за Светог Николу приређена је прва духовна академија у Дрежници и том приликом основано је Српско културно-умјетничко и духовно друштво «Ђурђевдан». За потребе богослужеља уређена је једна прилично велика дворана у простору Спомен дома која је крштена као капела Светог Василија Острошког Чудотворца. Када је лијепо вријеме служи се у зидинама храма Рождества Пресвете Богородице.

По оснивању СКУДД-а «Ђурђевдан» у њега се учлањују и ученици од 5-8 разреда. Уз финасијску помоћ Заједнице Срба за Ријеку, Истру и Горски Котар 1994. год. оформљена је и фолклорна секција. Ово друштво обиљежавало је све велике празнике те је на основу својих успјеха као прво Српско друштво из РХ гостовало у СР Југославији. Први је домаћин била Митрополија црногорско-приморска. У четвртном по реду гостовању, друштво је имало и донаторски концерт у хотелу Југославија у Београду када је прикупљен и прилог

од којег је купљено звоно од 500 кг за храм у Дрежници.

Последње наступе изван РХ друштво је имало у гостима код српског културног савеза у Швајцарској. Као духовник друштва о. Милош је до сада учествовао на свим његовим путовањима и наступима. Оно што он истиче као најважније јесте обилазак српских манастира и светиња, гдје су се чланови сусрели са живом српском историјом, те са значајним духовницима и монасима што је истинска, опитна и незаборавна вјеронаука. Ове године у духовном плану друштва јесте посјета манастирима и светињама Епархије далматинске. Као приоритетно гостовање друштва јест Бајмок гдје је после другог свјетског рата колонизирано 1600 дрежничана и сада их тамо живи око 4000. После овога по приоритету је гостовање у Републици Српској, али свакако у овој години најважније је да Друштво са својим духовником прослави десет година успјешног постојања и рада.

Намјера је да се у госте позову представници свих досадашњих домаћина, за што је у првом реду потребан благослов Његовог преосвештенства Епископа ГГ Фотија, помоћ СКД «Просвјета» Загреб и свих православних Срба

широм свијета који желе да нам у нашим часним напорима помогну.

У крајњој намјери циљ је да се сав труд и мукотрпан досадашњи рад крунише довршењем Српског школског, културно-духовног и спортско-рекреативног центра у Дрежници за српску дјецу и омладину из цијеле РХ. Такво нешто насушна је потреба. Надамо се да ће љетна школа за српску дјецу из Р.Хрватске од 04 до 12 јула 2003. год. у Дрежници томе знатно допринијети и да ће она прерасти у сталну школу током цијеле године.

Како о. Милош често каже да је све могуће онима који вјерују, вјерујемо да ће на Малу Госпојину 21. септембра 2003. на дан храмовне славе када ћемо ми који вјерујемо захвалити Богу за све и замолити га да се остваре наше добре намјере, настави нови период на остваривању наших спасоносних циљева.

У том погледу молимо све који могу да нам помогну, а посебно на обнови нашег Светог храма Рождества пресвете Богородице саграђеног 1842. год.

Из разговора са о. Милошем приредио Радован Косановић из Дрежнице, апсолвент стројарства у Ријеци

Храм Силаска Светог Духа на Апостоле у Доњем Лапцу

Након преживљеног страдања током другог свијетског рата доживио је народ Доњег Лапца још један духовни геноцид. Нова комунистичка власт срушила је храм Силаска Светог Духа на Апостоле, подигнут још давне 1798. године. Тако срушен остао је до идеје о његовој обнови која се јавила почетком деведесетих година.

Прихватио је народ са одушевљењем покушај и вољу да се учињена неправда коју је морао да доживи, врати изградњом новог храма. 7. јула. 1993. године освећени су темељи новог храма Силаска Светог Духа на Апостоле.

Проживљавајући духовне патње и увреде на све оно што се односило и на саму помисао на контакт са својом Црквом, народ није истиснуо из себе своју вјеру и жељу за обновом храма. Прихватио је народ са одушевљењем акцију изградње храма и укључио се у његову обнову заједно са свим пријатељима града Доњег Лапца. Доживјевши «Сеобу» 1995. године народ оставља своја вјековна огњишта и напола довршени храм. Повратком на своја огњишта вратила се и жеља за завршетком храма Силаска Светог Духа на Апостоле. Пустош и опљачкане куће, тешка материјална ситуација која је снашла наше људе при повратку, успорила је и напредовање завршетка храма. Вољом Божијом и захваљујући одређеном броју људи интензивирао се и рад на обнови храма.

Свакако треба истакнути начелника општине Доњи Лапац, господина Милана Ђукића, који је за кратко вријеме благословом Његовог Преосвештенства Г.Г. Фотија, заједно са парохом кореничким о. Далибором Танасићем, основао иницијативни одбор за

изградњу храма. Одбор чине угледни људи Доњег Лапца: Ђевић Драгомир као пред-сједник одбора, свештеник Драган Антонић, Милан Дотлић, Петар Баић, Мирко Ђукић, Раде Кљајић, Милан Дивјак, Ђуро Басара и свештеник Далибор Танасић.

За досадашње извршене радове на обнови храма свакако највећи удио има господин Дане Шкорић, који и даље помаже изградњу храма.

Поред свих историјских страдања у овим крајевима, своју највећу голготу доживјели су Лапчани када им је срушен храм. Храм који их је окупљао, са којим су пролазили сва животна искушења. Храм у којем је сваки дио зида био натопљен вјековним сузама и молитвама Свеплагодом Богу, храм у којем су се чуле ријечи молитве и захвале своме Створитељу. Био је то храм у којем су се читале ријечи Светог Јеванђеља, познате свим људима добре воље. Али појавили су се људи који у свом незнању и омрачености ума починише злочин којег нису били ни свјесни. Мислећи да рушећи вјековни храм руше и вјековну вјеру. Али је вјера остала, остала је и жеља за изградњом храма и молимо се Богу да тако и остане.

Тешка је тренутна материјална ситуација у којој се налазе повратници у своје домове. Тешко је било и материјално стање наших предака који су се доселили у ове наше крајеве, сигурно тежа него ова наша данашња. Али погледајмо какве су они градили велелепне храмове у крајевима у којима су се

насељавали. Ти су храмови одржавали вјеру наших предака у околностима које су биле много теже него наше данашње.

Градња храма има молитвено-покајнички карактер поготово за наш народ који је напустио своје храмове претходних педест година. Морамо бити свјесни да смо падове и несреће призивали сами на себе јер Бог је са нама онолико колико је Он у срцима нашим.

Као народ очекује нас тежак подвиг градње храма ни порушених домова али поднесимо то као што су то подносили наши преци, достојанствено. Јер како рече митрополит Амфилохије «*градећи храм градимо себе*». Храм нас подсјећа да нисмо на земљи само ради овоземаљског живота, него да и овдје на земљи градимо наше небеско царство. Изградимо храм који ће бити свима отворен, храм који ће бити мјесто окупљања и очувања вјере и културе.

Црква и њени служитељи молиће се Богу за «блажене и незаборавне осниваче, ктиторе и приложнике овога Светог храма».

Нека храм Силаска Светог Духа на Апостоле оживи вјеру и љубав Лапчана и свима нама нека подари нову снагу за завршетак храма и почетак новог живота са Богом.

Амин

“Црква Ружица” Храм Светог великомученика Георгија

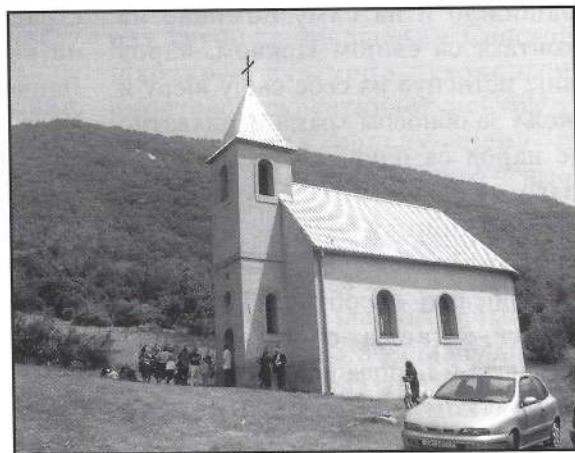

Када је отац дјевојке одвео своју кћер на извор на црквени празник, умивши се дјевојчица Ружица која је до ток тренутка била слијепа је прогледала. У захвалност Богу за чудотворан дар отац дјевојке Ружице на мјесту извора гдје му је кћи прогледала подиже храм. У изградњи храма посвећеног Светом великомученику Георгију помогли су оближњи мјештани. Од дана исцјелења дјевојчице Ружице до данас многи су људи пронашли у овом храму и извору своја душевна и тјелесна исцјелења. Овај чудотворни извор на којем је сазидан храм, походили су људи без обзира на вјеру и нацију. Од старијих људи овога краја, можемо чути о великом посјету људи из Босне и Херцеговине мухамеданске вјероисповести. Исто тако овај храм походили су људи и римокатоличке вјероисповјести.

На путу између Коренице и Доњег Лапца, неколико километара од магистрале познате као Д1, на обронцима брда налази се црква посвећена Светом великомученику Георгију, у народу позната као црква Ружица.

Од података везаних за изградњу овога храма знамо само да је подигнута 1816. године. Сви писани подаци који су били везани за изградњу цркве Ружице нестали су током II свјетског рата. Подати које данас имамо заснивају се на предању. Зашто је народ сазидао храм далеко од пута у помало неприступачном подручју. Треба напоменути да се недалеко од цркве Ружице налазе два храма.

Разлог изградње храма било је чудесно исцјелење дјевојчице Ружице, по којој народ и назива цркву њеним именом.

Црква Ружица има посебно поштовање локалног становништва. Тако је то био прави обновљени храм у овим крајевима након Другог свјетског рата. Иначе сви су храмови страдали током II свјетског рата а неки и после рата.

И данас када је овај народ по ко зна који пут доживио страдања, црква Ружица није изгубила своје мјесто у срцима вјерника. Ове године окупили су се вјерни људи на дан Светог великомученика Георгија и прославили славу ове светиње.

Молимо се и не губимо вјеру у помоћ Божију за свакога онога који са чистом вјером и љубављу приступи овом Светом храму и извору да потражи исцјелење душе и тијела.

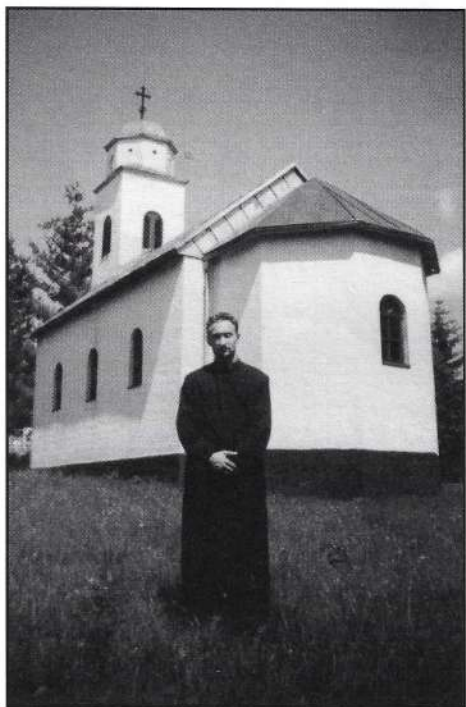
АМИН

Парохија коларићко-војнићка

Храм Вазнесења Господњег подигнут 1804. године запаљен је заједно са деведест православних душа из околине Коларића и Војнића током Другог свијетског рата.

У близини старог порушеног храма 1969. године подигнут је нови храм посвећен Вазнесењу Господњем. Након рата храм је проваљен и девастиран а у мјесецу марту 1997. године у храм је убачена експлозивна направа, од које су попуцала сва стакла, оштећене иконе на иконостасу и по зиду.

О. Мирослав Бабић

Доласком на парохију свештеника Мирослава Бабића почетком 2000. године, покреће се и иницијатива за обновом храма, бар у мјери да се доведе у богослужбено стање. Уз помоћ парохијана храм је обновљен и након неколико година у храму се поново почело богослужити. У парохију коларићко-војнићку, која још обухвата и мјеста: Војнићки Грабовац, Жариште, Радуловић Пољана, Михајловић Пољана, Купљенско, вратило се доста становништва у своје домове. До доласка свештеника Мирослава Бабића, парохију је опслуживао

протосинђел Михаило из манастира Гомирја. Захваљујући његовом труду и труду свештеника Драгана Антонића, пароха плашчанског, духовни живот у овој парохији имао је свој духовни континуитет.

У мјесној основној школи у Војнићу, часове вјеронауке тренутно похађа 50 ђака, а до сада је обављено преко 60 крштења, што бар донекле даје наду побољшања демографске слике ове парохије. Један од основних проблема функционисања Црквене општине и цивилизацијског живота надлежног свештеника јесте проблем стамбеног простора. Током рата 1995. године парохијски је дом потпуно уништен. До сада се ништа није подузимало од стране надлежних власти на обнови ове куће.

У задњих неколико година свештеник се неколико пута пресељавао из стана у стан, тако да ни основни услови за нормалан рад нису испуњени. Хвала Богу ових дана је потписан уговор са Државним уредом о обнови парохијског дома у Коларићу, тако да се за извјесно вријеме очекује и почетак радова на обнови парохијског дома.

Поред парохије коларићко-војнићке, свештеник Мирослав опслужује и парохију вељунску, парохију радовичку као и парохију трбињско-утињску.

Ове године уређена је капела Преображења Господњег у Вељуну, тако да је на празник Светог великомученика Георгија служена Света Литургија а након Литургије парастос пострадалим жртвама рата.

Храм Успења Пресвете Богородице у Утињи обновљен је средствима Владе Републике Хрватске, одобреним за обнову храмова Епархије горњокарловачке.

Радује нас што је и храм Рођења Пресвете Богородице у Требињи, уврштен међу споменике

Овако данас изгледа парохијски дом

културе Републике Хрватске, тако да очекујемо и подршку Конзерваторског одјела у Карловцу на помоћи при обнови овога храма.

У временима када је почетак обнове духовног живота ових парохија било најтеже, највећу помоћ пружила је наша највећа светиња манастир Острог као и храм Симеона Мироточивог у Ветернику. Посебну помоћ пружили су и Срби из Канаде, поријеклом из ових крајева..

Молимо се Господу, и уздајмо се у Његову помоћ у овим тешким временима која су задесила нашу парохију, као и цијелу Епархију горњокарловачку.

Оштећења на иконостасу изазвана експлозивом

Парохија петрињска

Област између Петрове Горе и ријека: Купе, Саве и Уне, назива се Банија. Важнија мјеста ове области су: Петриња, Глина, Костајница и Двор.

Назив Петриња јавља се у осамнаестом вијеку 1768. године спомиње се у Петрињи шест православних домова, међутим већ 1785. године спомиње се осамдесет-девет угледних грађана који граде храм Светом Спиридону. Цркву Светог Николе на гробљу гради 1800. године Никола Дугобрадовић.

Првобитни храм посвећен Светом Спиридону срушен је почетком Другог свијетског рата 1941. године од стране усташа. Током дужег временског периода након рата дозвољени су радови на изградњи новог храма тако да је 1976. године подигнут нови храм.

Храм подигнут 1976. године срушен је почетком рата 1991. године. То је био један од првих храмова у Епархији горњокарловачкој срушен током последњег рата.

Верни народ Петриње започео је градњу храма по трећи пут у послједња два вијека 1994. године. Започети радови су прекинути 1995. године а зидови порушени и на мјесту градње храма направљен је аутопаркинг.

Све православне цркве на територији Петриње, Костајнице и Дубице или су порушени или тешко оштећени током последњег рата. Након рата поднешени су захтијеви

Остаци храма Св Спиридона савијеног са земљом 12. октобра 1991. године

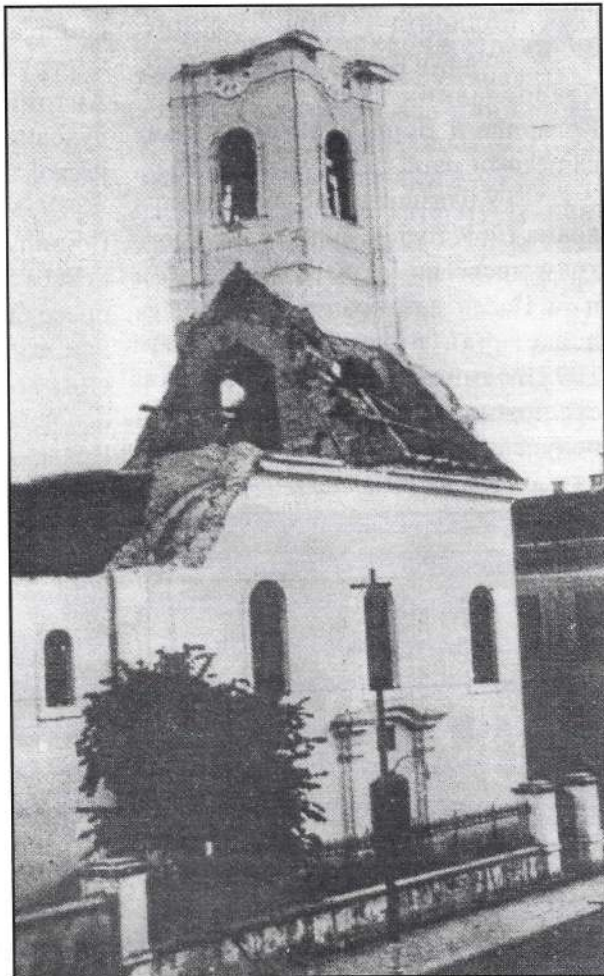
за обновом храмова али до сада није било позитивних одговора.

Пошто је храм Светом Спиридону у Петрињи срушен, за потребе верника направљена је капела у парохијској кући која је такође посвећена Св Спиридону.

Преуређење дијела парохијске куће, било је неопходно јер се повратком наших парохијана појавио проблем богослужбеног простора и мјеста окупљања вјерника на богослужења. У капели посвећеној Светом Спиридону богослужиће се до изградње порушеног храма. Нажалост у овом тренутку је тешко предпоставити вријеме када би се могло започети са изградњом храма. Иако су упућени апели државним институцијама везаним за проблем порушеног храма Светог Спиридона, немамо никаквих одговора, ни позитивних ни негативних.

Један од проблема у парохији је и повратак национализоване црквене имовине. Након Другог свјетског рата, сва је црквена имовина национализирана. Са тим срамним актом, Црквена општина тада се нашла у тешким проблемима обнове порушених храмова.

Прије неколико година поднесен је захтјев за повратком национализоване имовине Црквене општине у Петрињи у њено власништво. Један од објеката који су били у власништву цркве је и хотел Банија, који се налази у центру Петриње. До сада није заказана ни једна расправа везана за повратак црквене имовине у Петрињи.

Храм Светог Спиридона у Петрињи срушен од стране усташа 1941. године

Након рата оштећен је велики број кућа и станова православних вјерника наших парохијана, који су избјегли из својих кућа током војне операције "олуја". Услијед таквог вандалског понашања нису мимоиђене ни православне светиње у овим нашим крајевима. Богу хвала у неколико задњих година вратио дио наших парохијана па је и заживио духовни живот у парохији петрињској. Надамо се да ћемо као мањински народ живјети живот, достојанствен човјека, исти онакав какав су живјели и наши преци предходних 400 година у овим крајевима.

Нека би Сведијећи Господ помогао свима нама у овим нашим настојањима.

Српска православна црква у Сењу

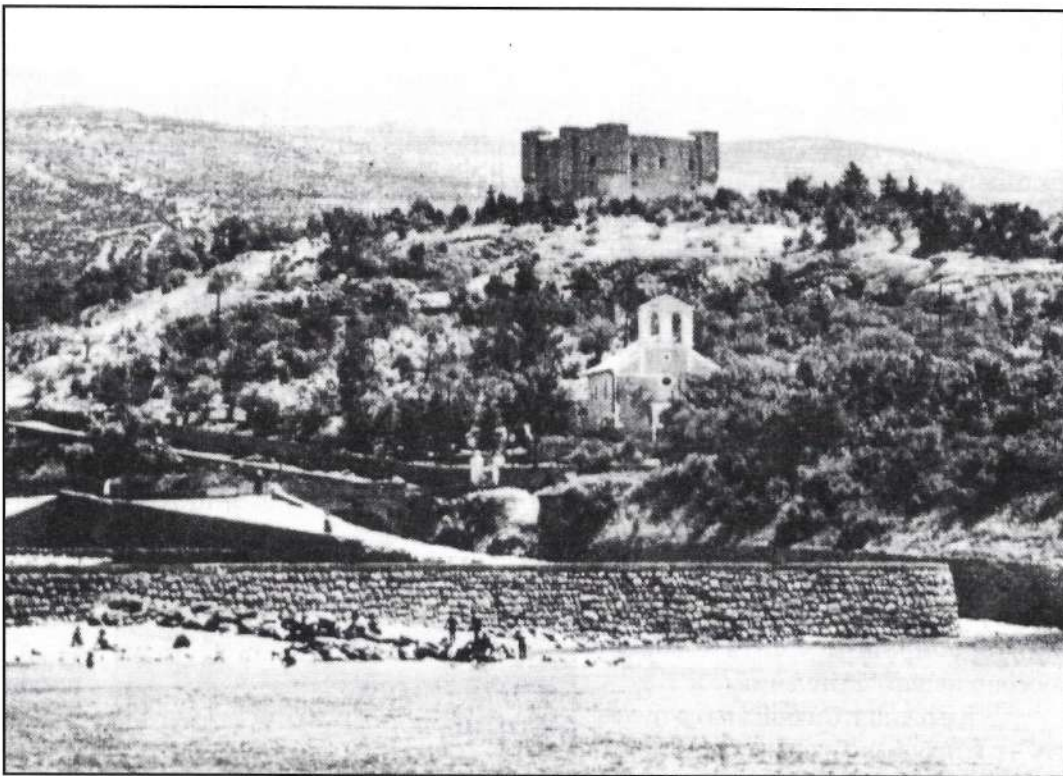
Храм Успенија Пресвете Богородице

Написао Инж. Ђорђе Илић

Српска православна црква Успенија Пресвете Богородице у Сењу саграђена је 1788. године поред православног гробља испод тврђаве Нехај. Озидана је од камена, звоник на «преслицу» са два звона. Изнутра је била изузетно лијепо уређена. Дио икона на иконостасу био је окован сребром. Јединствена и интересантна била је икона ускочка Богородица, са мотивом ускочке лађе на олујном мору, ускоцима у лађи рукама подигнутим небу, а изнад њих је лик Пресвете Богородице која им пружа помоћ.

У вријеме градње ове цркве и у првој половини XIX вијека, прије изградње жељезничке пруге за Ријеку, Сењ је био јако поморско и трговачко средиште, па су цркву даровали многи грчки и наши поморци у знак захвалности Пресветој Богородици за помоћ у невољама током пловидбе морем. Црква је тако добила веома лијепа сребрена кандила, свијећњаке, полијелеј, рипиде и друге предмете, те велик број целивајућих икона грчког и руског поријекла.

О Великој Госпојини сваке се године одржавао молитвени збор на

Храм Успенија Пресвете Богородице срушен од стране усташа кџајем маја 1941. год

кога су долазиле нарочито жене и дјевојке из Личких села око Бриња и Оточца.

Цркву су до темеља срушиле усташе крајем маја 1941. године и истовремено демолирале гробље. Посљедњи парох сењски протојереј Ђуро Марјан избјегао је из Сења у родно село Подум у Лици, али су га касније усташе ухватиле и живог спалиле.

Послије Другог свјетског рата када је грађена јадранска магистрала, црквиште и дио гробља захваћени су том цестом. Након изградње ове магистрале једном при проласку кроз сењ обишао сам то мјесто те видео и снимио остатке гробља зараслог у шикару.

Ево то је историја постојања и тужног краја Богородичине цркве у Сењу.

Протојереј Георгије – Ђуро Марјан, парох сењски

Рођен је 21 марта 1884. године у Подуму, срез Оточац. Класичну гимнзију и Богословију завршио је у Сремским Карловцима 1907. године. Рукоположен је за ђакона 6, а за свештеника 7. децембра 1908. године. Службовао је као парох у Водотечу, Лучанима и Сењу. Одликован је орденом Југословенске круне V реда и орденом Светог Саве IV четвртог реда.

Одмах по проглашењу НДХ прота Марјан је избјегао из Сења у своје родно мјесто Подум да би се на тај начин склонио о усташа. Касније је прота Марјан кренуо у Лужане и на том су га путу ухватиле усташе из Бриња те га спровели у Госпић. Одатле је, крајем јула, свезан за кола одведен на гроб «сењских жртава», хрватских демонстраната убијених 1932. године од стране југословенских жандара. Свој је живот окончао мученичком смрћу, поливен је бензином и жив запаљен.

Прота Георгије Марјан снимљен у вријеме школовања на Богословији

Представљамо вам књићу

Перој српско село у Истри

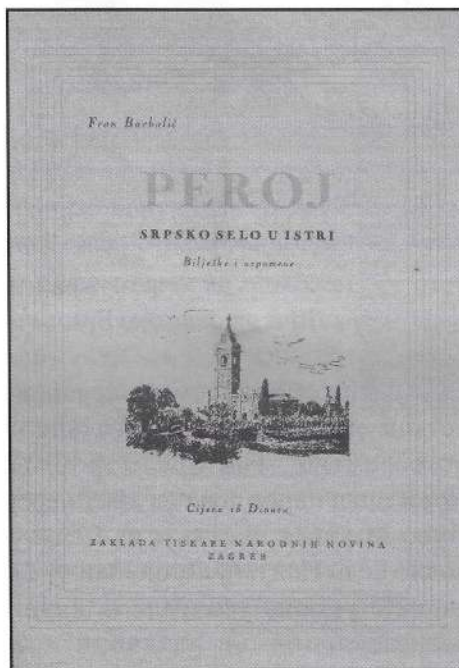
Дјело Франа Барбалића «Перој – српско село у Истри» први пут је објављено у загребачким Народним новинама (бр. 48-55 и 59) 1933. године. Исте године је прештампано у издању закладне тискарне Народних новина у Загребу као књижица. Она је већ одавно недоступна читатељству, тим прије што се ријетко налази и у стручним библиотекама. С обзиром да је књига и у данашњем времену врло интересантна за повијест насеља Пероја (које Перојци зову «Пероја»: именица је женског рода, а мијења се као назив атинске луке Пиреја), те се често цитира као извор података, сврсисходно је прештампати и на тај начин учинити доступном данашњим заинтересираним читатељима, посебно нашим житељима.

Књижица је написана са пуно пажње и прецизно износи драгоцене податке и повијесне истине о нама, тако да је њена повијесна и морална вриједност неизбрисива и незаборавна. Књига је писана давно прије југословенске доминације Истром, или како данас поједини патетичари кажу «српског утјецаја». Њен аутор Фран Барбалић (1878-1952), бивши аустроугарски котарски школски надзорник, образовани писац, повјесничар, човјек који је имао реалан увид у збивања из свога времена, представља повјесну личност за Истру, по нашем скромном мишљењу, ништа мање значајану од Мија Мирковића (Мате Балота, 1898-1963). Фран Барбалић је истински Хрват, католик, родољуб медитеранског типа, што се види из његовог пера. Он се бори за хрватске интересе, али воли и поштује друге, различите од себе. Он тугује због неправде учињене свом народу, али милује и остале који страдају.

«По горњем дијалогу види се, да је тужбу против Пероја, школе и српских књига издало заповједништво ратне луке у Пули. А у Пули је било људи, који су били православне вјере и српске народности, а ипак нису бранили своје људе, него сам ја католик морао оправдавати

православне, да им је ћирилица потребна за обуку вјеронаука, и ја, Хрват, морао сам се излагати за Србе, а то не учинише они, који су не само могли, већ и морали, јер су били на много вишем положају, него што сам ја био.» (стр.30)

«Италија ради пуном паром, да однароди наш народ, колико га је остало у њезиним државним границама. Ради и на томе, да однароди Перојце. Перојска школа дијели судбину свих наших хрватских и словенских школа.... Нема их више.» (стр.31 и 32)

Некада, не тако давно, Истром су доминирали народњаци, људи «Истарске љествице» не само у музичком већ у општеинтелектуалном и животном смислу, што указује на њихово топло левантинско-јужњачко поријекло, у безбројним примјерима – православно.

Желимо да ову књигу читатељи доживе управо онако како је написана, без страсти и предрасуда, као свједочанство о једном времену у којем је аутор живио, а које, кад бисмо промијенили неке појмове, тематски и проблемски сличи нашем данашњем добу.

Овај је рад једнако користан подсетник не само за нас аутохтоне Србе – житеље којима је књига посвећена, а који смо данас, након честристогодишњег хода, минијатурна, тешко сналажљива мањина, али витална да избјегне замке разних неаутентичних емисара, већ и за Хрвате, који у овој нашој стварности подјела па и раздора треба да се посјете на своју не баш једноставну прошлост.

Интересантно је примјетити да наши преци нису вјековима имали никакве лаичке (политичке) организације, већ су се чврсто држали своје народне православне Цркве која их је сачувала до данас. Школа је до касног аустроугарског доба била и црквен-народна школа, издржавана од мјештана и субвенционирана од Епархијске Консисторије из Задра. Учитељи су били искључиво свештеници (капелани) до доба краљевине Италије (како наводи проф. Тоне Црнобори у зборнику Прилози завичају посвећеном 330-ој годишњици досељавања Црногораца у Перој).

У нади на боље сутра у оквирима креативније и љепше будућности, у датим могућностима и окружењу, у сложености и деликатној садашњости, Истра је «једина за нас земља на том мору Јадранском».

На крају ових наших редака издвојили бисмо двије реченице Франа Барбалића, препуне истинске носталгије:

«Перој је мали, ситни, православни оточић у широком католичком мору. Нити се тај православни оточић проширио, нити га је католичко море избрисало.» (стр.15)

Живимо у доброј нади да ће савремена Република Хрватска, а поготово мултикултурална Жупанија Истарска, имати начина и расположења да помогну очување наше народне аутентичности и њеног православног духа, јер је то његово богатство.

У Пероју

На Покладе 2002. године

Игуман Данило Љуботина
Парох Пулски и Перојски

Љубинка Тошева Karpowicz

Књига Православна општина у Ријеци (1720-1868) у жижи интереса медија

Иако је књига *Православна општина у Ријеци (1720-1868)*, у издању Епархије Горњокарловачке и Српске православне црквене општине у Ријеци, штампана у штампарији Српске патријаршије, објављена у октобру 2002. године, она је тек у марту 2003. представљена у Генералном конзулату Србије и Црне Горе у Ријеци. Због државних граница унутар којих постоје и делују Српска патријаршија, Епархија Горњокарловачка, Српска православна црквена општина у Ријеци, те и због самог места столовања Епископа далматинског и администратора Епархије Горњокарловачке, ГГ Фотија, било је веома тешко наћи заједнички термин презентације који би одговарао епископу Фотију, академику Петру Стрчићу из Загреба, главном уреднику мр. Слободану Милеуснићу из Београда, да изоставимо домаћине - протојереја - ставрофора Мићу Костића, генералног конзула Србије и Црне Горе у Ријеци, те самог аутора. Но, уз посебан ангажман око координације, одређен је 5.5. као термин промоције.

Присуство представника свих цркава које делују у Ријеци, представника локалне власти, узваника, одабраних са листе јавних радника Ријеке, потврдило је да чин презентације књиге има верску, научну и политичку важност. Та могућност да се догађај може посматрати са разних аспеката, коју су уочили медији, разлог је њихог продуженог интереса који надилази књигу саму по себи.

Догађај није само регистран у штампи са седиштем у Ријеци, већ се нашао и на два ТВ канала са седиштем у Ријеци. Инфромација о презентацији књиге објављена је и на другој страни београдске *Политике*, резервисаној за политичке вести. Након презентације ауторица је два пута говорила за радио- емисију *Вечерас заједно*, а затим је дала интервју за лист *Новости*, кога издаје *Демократски форум* из Загреба.

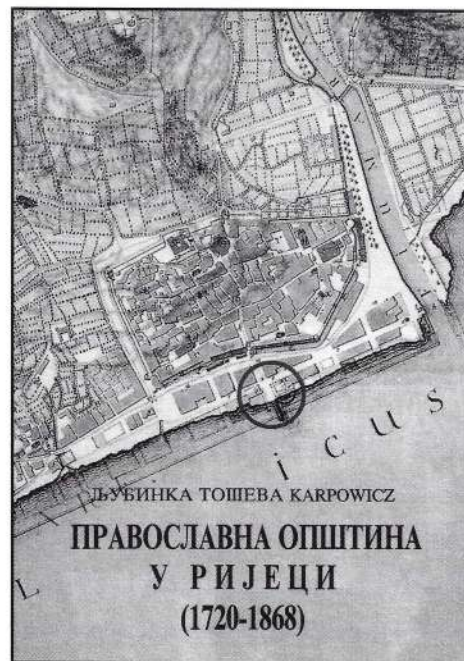
Књига ће бити рецензирана и за наредни број часописа *Финуме*, кога издаје истоимени центар за истраживање историје Ријеке са седиштем у Риму.

О књизи се поново говорило на дан прославе десет година Заједнице Срба Ријеке 11. марта ове године. Уз присуство градоначелника Ријеке и генералног конзула Србије и Црне Горе, због краткоће времена да књигу прочита на њему страном језику, о својим је истраживањима историје Срба у Трсту говорио професор на катедри за историју тришћанског универзитета Marco Dogo. На његову препоруку, аутор књиге је послао један примерак катедри за историју Универзитета у Падови, који ће у новембру месецу ове године у Трсту организовати округли сто на тему солидарности малих заједница на Медитерану, на који је као учесник позвана и ауторица.

Главни уредник мр. Слободан Милеуснић се потрудио да организира разговор о књизи у Будимпешти, Новом Саду, у седишту Матице Српске, у православној општини у Темишвару, али је због изванредних временских прилика реализиран само разговор о књизи у Будимпешти. Разговор у Будимпешти (не знам тачно када) је организовала Српска самоуправа и Српски клуб. Након презентације садржаја књиге, разговор је настављен уз бројна питања везана за живот Срба у Ријеци данас. Био је очит интерес Срба из Будимпеште за расправу о животу у дијаспори, о размени искустава обзиром на сам статус, о томе како ефикасно организовати плодан и континуиран контакт са матичном државом.

Договорене су неке теме из историје Срба у Хабсбуршкој монархији, које би повезале рад ријечке и будимпештанске заједнице Срба.

На изложби публикација о ријечким црквама, које су у Свеучилишној књижници Ријеке изложене поводом боравка папе у

Ријеци, изложена је и књига о православној општини, а налази се и на попису електроничког каталога изложбе, те електроничког каталога библиотеке.

Прилике за разговор на тему које је покренула ова књига нису изнесеним исцрпљене, као што покренута тематика није за истраживање исцрпљена.

Аутор је позван на научни симпозиј, који ће бити одржан у Ници, Француска, 24-26 децембра ове године на тему *Космополитизам у медитеранским градовима*. Питање је, као увек, новац.

Но, вероватније је да ће у другој половини године бити, на инсистирање самог аутора, организован разговор о књизи у православној општини у Темишвару (Румунија). На Темишврском сабору 1790. су, на име, Ријеку представљали ријечки трговци Арсеније Јовановић Шакабента и Сава Вуковић - тада настањен у Новом Саду, те би разговор о том делу књиге, по мишљењу самог аутора, био потицајан за даља истраживања, како самог аутора, тако и за изналажење сарадника на терену.

Широки спектар колатералних тема, произашлих из основне теме књиге, отвара не само аутору, већ и другим истраживачима, могућности истраживања деловања православне цркве и самих верника на широком и, с тог аспекта, до сада неистраженом подручју Хабсбуршке монархије.

Аутор се нада да је ово само почетак!

МОНАСТИР "КРКА" (Народна)

У Дубрави-птичијем рају
Са бринама окруженој,
У зеленом кршном гају
Покрај тихе рјеке Крке,
Стоји диван спомениче,
Шествјековна Задужбина
Српског рода и народа!

Арханђелу посвећена
И народу одређена,
Да га учи врлинама:
Правој вјери и љубави,
Међу браћом исте крви,
Исте крви и језика,
Да се слажу до вијека!

То је наша Крка славна,
Од душмана обарана,
Од народа подизана,
Божјом вољом сачувана.
Ова наша задужбина :
Свима нам је света - мила,
Јер нас учи, тјеши храбри,
Да чувамо најсветије:
Вјеру, образ и слободу,
Да служимо нашем Богу!...

Као што су наши стари,
За светињу живот дали:
Тако ћемо чувати Крку,
И њоме се поносити,
Арханђела прослављати,
Богу молбе узносити:
Да нам пошаље са небеса,
Благослов и чудеса;
Да служимо своме роду,
На част, понос и слободу!

Записао на Сретење, 1953.
А. Н. Буковичанац

Епархија горњокарловачка

Његово Преосвешћенство Епископ ГГ Фотије
22000 Шибеник, Тежачка 8, тел: 022/216-701 факс: 022/200-170

**Архијерејски намјесник
плашчански**
протојер-ставрофор **Мићо Костић**

**СПЦО и Управа парохије на
Ријеци**
51000 Ријека
Ивана Зајца 24/1
тел: 051/335 399 факс: 051/ 324 160
моб: 091 514 82 50
E-mail: spco-na-rijeci@ri.hinet.hr

**СПЦО и Управа парохије у
Пули**

Игуман Данило (Љубошина)
52100 Пула
Прерадовићева 20
тел./факс. 052/ 224 647
052/ 520 654 Перој

**СПЦО и Управа парохије у
Српским Моравицама**

Протојереј **Јеленко Стојановић**
51325 Моравице
Докмановићи 10
тел/факс: 051/ 877 137
моб: 098 801 051

Манастир Гомирје

протосинђел **Михаило (Вукчевћ)**
тел/факс: 051/ 878 188

**СПЦО и Управа парохије у
Дрежници**

јереј **Милош Орељ**
47313 Дрежница
Центар бб
тел 047/ 566 138
факс: 047/ 566 351
моб: 091 533 54 90

**СПЦО и Управа парохије у
Глини**

јереј **Радослав Анђелић**
44400 Глина
Хрватска 20
тел/факс: 044/ 880 615
моб: 098 563 613

**СПЦО и Управа парохије у
Плашком**

јереј **Драган Анђелић**
47304 Плашки
Саборчанска 12
тел/факс: 047/ 573 459
моб: 091 533 25 02

**СПЦО и Управа парохије у
Коларићу (Војнић)**

јереј **Мирослав Бабић**
47220 Војнић
Коларић 50/а
моб: 091 590 62 02
091 590 78 41

**СПЦО и Управа парохије у
Кореници**

јереј **Далибор Танасић**
53230 Кореница
Врановача 52
моб: 091 565 69 54
098 190 44 56

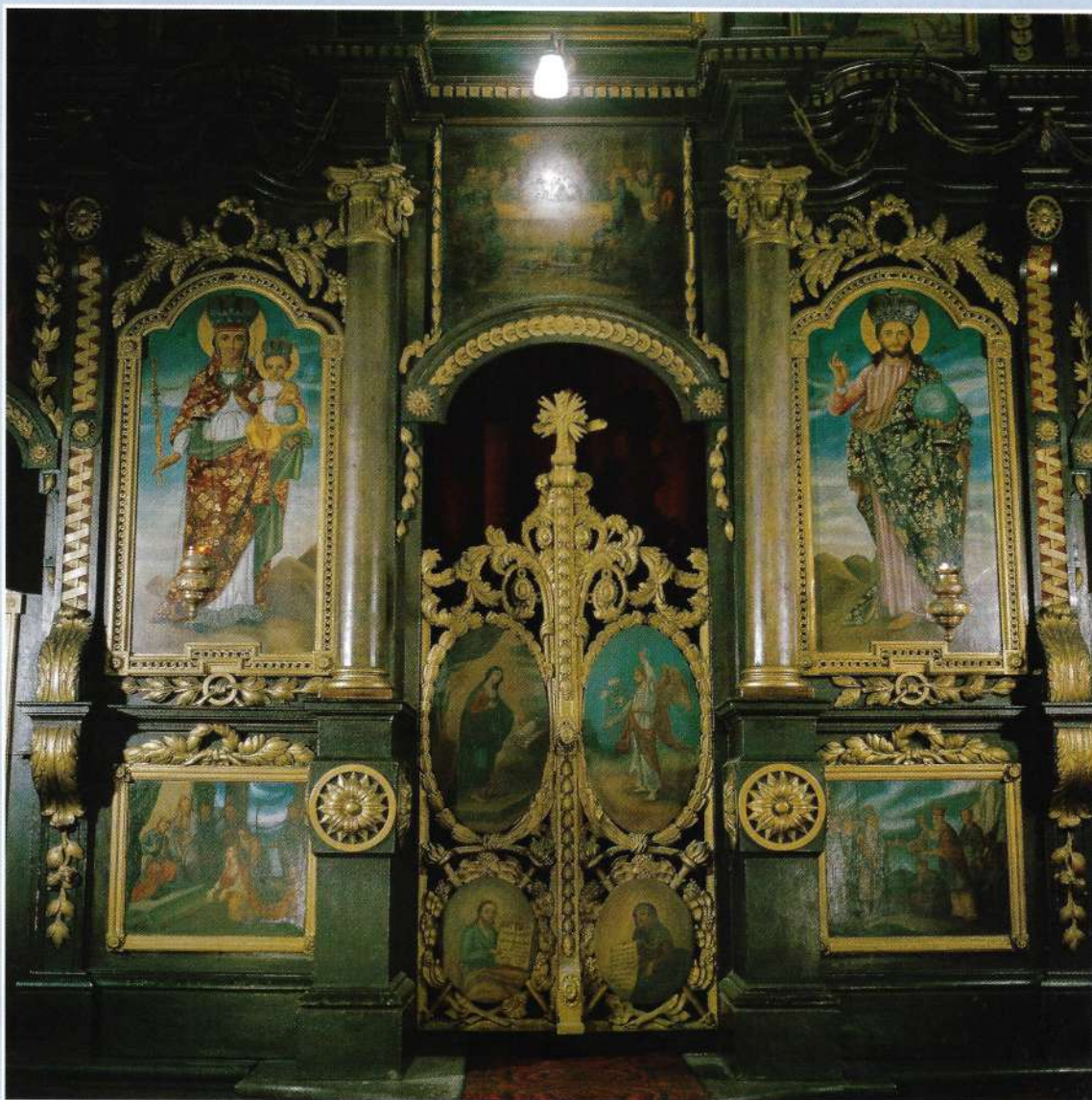
**СПЦО и Управа парохије у
Петрињи**

јереј **Миле Ристић**
44250 Петриња
Владимира Назора 13
тел/факс: 044/ 813 419
моб: 091 585 05 46

**СПЦО и Управа парохије у
Карловцу**

јереј **Душко Сисасојевић**
47000 Карловац
Тина Ујевића 5
тел/факс: 047/ 411 506
моб: 098 18 20 770

E-mail:
spco-karlovac@eparhija-gornjkarlovacka.hr

ЦАРСКЕ ДВЕРИ ИКОНОСТАСА САБОРНОГ ХРАМА
СВ. ОЦА НИКОЛАЈА У КАРЛОВЦУ

ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШЋЕНСТВО ЕПИСКОП ФОТИЈЕ СА СВЕШЋЕНСТВОМ

Манастир Љомпје

